



**LAW REFORM**  
COMMISSION/COIMISIÚN UM  
ATHCHÓIRIÚ AN DLÍ

# **TUARASCÁIL BLIANTÚIL 2018**

---

## CLÁR ÁBHAIR

---

|  |           |
|--|-----------|
| <b>RÉAMHRÁ ÓN gCOIMISIÚN ATHCHÓIRITHE DLÍ</b>  | <b>3</b>  |
| <b>AGUS FOIREANN</b>   | <b>5</b>  |
| <b>CAIBIDIL 1</b>  | <b>7</b>  |
| <b>TÚS ÁITE</b>  |           |
| Forléargas ar obair an Choimisiúin in 2018   | 7         |
| Feidhmeanna an Choimisiúin   | 8         |
| Ráiteas Straitéiseach 2018-2020  | 9         |
| Modhanna Oibre agus Próiseas Comhairleoireachta  | 10        |
| <b>CAIBIDIL 2</b>  | <b>13</b> |
| <b>ATHCHÓIRIÚ DLÍ: OBAIR AR AN gCEATHRÚ CHLÁR AGUS IARRATAIS AN ATURNAE; AGUS REACHTAÍOCHT A CHUR I bhFEIDHM</b> |           |
| Forléargas   | 13        |
| Athbhreithniú mionsonraithe ar obair an Choimisiúin agus cur i bhfeidhm i 2018                                   | 15        |
| Cúirteanna, Dlí Poiblí agus Forfheidhmiú Rialála   | 15        |
| Dlí agus Nós Imeachta Cóiriúil   | 18        |
| Dlí Sibhialta agus Tráchtála   | 19        |
| Dlí Talún, Comharbas agus Trustaí  | 19        |
| Dlí Teaghlaigh   | 20        |
| Dlí Idirnáisiúnta um Sheirbhísí Sláinte  | 20        |
| <b>CAIBIDIL 3</b>  | <b>22</b> |
| <b>ROCHTAIN AR REACHTAÍOCHT</b>  |           |
| Réamhrá  | 22        |
| Eolaire Reachtaíochta  | 22        |
| Achtanna Athbhreithnithe   | 23        |
| Liosta Aicmithe Reachtaíochta  | 24        |
| Tionscnamh Athbhreithnithe Roimh Reachta 1922  | 24        |
| <b>CAIBIDIL 4</b>  | <b>26</b> |
| <b>RIARACHÁN</b>   |           |
| Réamhrá  | 26        |
| An Coimisiún   | 26        |
| An Coiste Bainistíochta  | 26        |
| Foireann Riaracháin  | 27        |
| Foireann Taighde agus Leabharlainne  | 27        |
| Maoiniú  | 28        |
| Socrúcháin Rialachais  | 28        |
| Cód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí an Stáit   | 29        |
| Éifeachtacht Fhuinnimh   | 30        |
| An tAcht um Shaoráil Faisnéise   | 30        |
| An tAcht um Nochtuithe Cosanta   | 31        |
| <b>Aguisín 1</b>   |           |
| Cairt Eagraíochta an Choimisiúin Athchóirithe Dlí in 2018  | 32        |
| <b>Aguisín 2</b>   | <b>33</b> |
| Rogha Ócáidí ar an gCoimisiún Athchóirithe Dlí in 2018   |           |
| <b>Aguisín 3</b>   | <b>35</b> |
| Tuarascálacha agus Ráitis Airgeadais ar an gCoimisiún Athchóirithe Dlí 2018                                      |           |

## AN COIMISIÚN ATHCHÓIRITHE DLÍ AGUS FOIREANN

---

### AN COIMISIÚN

---

Comhdhéanann an Coimisiún Athchóirithe Dlí 5 bhall, an tUachtarán agus 4 Choimisinéir eile.<sup>1</sup> In 2018, is mar a leanas a bhí na baill:

**An Breitheamh Onórach John Quirke (go 27 Mheán Fómhair 2018) An Breitheamh Onórach Mary Laffoy (ó 9 Dheireadh Fómhair 2018) An tUachtarán**

**Raymond Byrne BL**  
Coimisinéir

**Donncha O’Connell**, Ollamh Dlí Bunaithe, Scoil Dlí, Coimisinéir OÉ Gaillimh

**Tom O’Malley BL**, Leachtóir Sinsearach, Scoil Dlí, Coimisinéir OÉ Gaillimh

**An Breitheamh Onórach Carmel Stewart**  
Coimisinéir

---

### FOIREANN TAIGHDE AN CHOIMISIÚIN

---

**Stiúrthóir Taighde:**  
An tOllamh Ciarán Burke

**Leas-Stiúrthóir Taighde:**  
Robert Noonan (ó 1 Mheithimh 2018)

**Bainisteoir Rochtana ar Reachtaíocht:**  
Alma Clissmann

**Leas-Bhainisteoir Rochtana ar Reachtaíocht:**  
Kate Doran

**Bainisteoir Tionscadail Ionstraim Reachtúla um Rochtain ar Reachtaíocht**  
Fiona Carroll

**Bainisteoir Leabharlainne agus Faisnéise:**  
Órla Gillen

---

### TAIGHDEOIRÍ DLÍ<sup>2</sup>

---

Emma Barry, Hanna Byrne, Leanne Caulfield, Éire Dempsey, Liam Dempsey, Ciara Dowd, James Egleston, Niall Fahy, Ivan Gramatikov, Morgane Hervé, Finn Keyes,

---

<sup>1</sup> Ar théarmaí ceapacháin 5 bhall an Choimisiúin, féach Caibidil 4, thíos.

<sup>2</sup> Ní raibh gach taighdeoirí dlí fostaithe don bhliain féilire iomlán.

Ciaran Murray, Jack Nea, Niamh Ní Leathlobhair, Robert Noonan, Claire O'Connell, Rebecca O'Sullivan, Suzanne Scott.

---

FOIREANN RIARACHÁIN AN CHOIMISIÚIN<sup>3</sup>

---

**Ceannaire Riaracháin:**

Deirdre Fleming (go 30 Mheán Fómhair 2018)  
Bríd Rogers (ó 8 Dheireadh Fómhair 2018)

**Oifigigh Feidhmiúcháin:**

Brendan Meskell  
David Field

**Oifigigh Cléiriúla:**

Roslyn Dalton  
Gavin Walsh

---

<sup>3</sup> Ní raibh gach ball na foirne riaracháin fostaithe don bhliain féilire iomlán.

## RÉAMHRÁ

Thar ceann an Choimisiúin Athchóirithe Dlí, tá áthas orm ár dTuarascáil Bliantúil do 2018 a chur ar fáil.

Le linn 2018, rinne an Coimisiún a thuilleadh dul chun cinn suntasach i dtreo críochnaithe ár gCeathrú Chlár Athchóirithe Dlí. Tá srath cruinnithe comhairleoireachta críochnaithe againn freisin ar fud na tíre ag lorg tuairimí ar na tionscnaimh ar féidir leo a bheith inár gCúigiú Chlár Athchóirithe Dlí. Thar ceann an Choimisiúin, ba mhaith liom mo mhíle buíochas a léiriú dóibh a sheol iarratais chuig an gCoimisiún maidir le tionscnaimh a mhol siad chun ionchuimsithe. De réir gá, ní raibh gach rud curtha leis an gClár.

Ina dhiaidh sin, sheol an Coimisiún dréacht ar Chúigiú Chlár, le 15 tionscnamh, chuig an Ard-Aighne. Rinne Coiste Comhairleoireachta an Ard-Aighne tagairt do dhréacht an Chláir, a thug faomhadh d'inneachar an 15 tionscnamh ar dhréacht an Chláir. I mí na Samhna 2018, rinne an Rialtas tagairt do dhréacht an Chláir chuig Comh-choiste an Oireachtais ar Cheartas agus Comhionannas, a mhol dréacht an Chláir i mí Eanáir 2019, agus ar an 20 Márta 2019 thug an Rialtas faomhadh foirmiúil don Chlár i gcomhréir leis an *Acht an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 1975*.

Le linn na bliana, d'fhoilsigh an Coimisiún freisin Páipéir Buncheisteanna chomh maith le ceann de na Tuarascálacha is fadréimseach ina stair.

Chríochnaigh an *Tuarascáil ar Chumhachtaí Rialála agus Coireanna Corparáideacha* obair ar an tionscnamh is mó sa *Cheathrú Chlár Athchóirithe Dlí*. Tá os cionn 200 moladh ann i gcomhair a thuilleadh athchóirithe ar chumhachtaí rialála agus coireanna corparáideacha. Áirítear leo sin moltaí: chun Gníomhaireacht Coiriúil Corparáideach il-ghníomhaireachta a bhunú ar bhonn reachtúil; ba chóir go mbeidh an cumhacht ag rialtóirí ceaduithe airgeadais a chur i bhfeidhm agus comhaontuithe forfheidhmithe rialála a dhéanamh, lena n-áirítear scéimeanna cúitithe tomhaltóirí; ag soiléiriú na imthosca ina mbeadh comhlacht corparáideach faoi dlíteanas i ngeall ar fhabhtuithe córasacha ag a fheidhmeannaigh sinsearach; agus, chun dul i ngleic le rioscaí millteanacha, gur chóir leasuithe a thabhairt ar choireanna calaoise reatha ionas go mbeadh iompar místuama coinsiasach daoine (suibiachtúil) ina chalaois faoi réir, mar shampla, coir cuntasaíochta bréagaí in *Acht Ceartais Coiriúil (Coireanna Gadaíochta agus Calaoise) 2001*.

D'fhoilsigh an Coimisiún freisin, le tacaíocht agus cúnaimh na Roinne Gnóthaí Eachtracha agus Trádáil, dréacht ar Fhardal Comhaontuithe Idirnáisiúnta sínithe ag an Stát. Is fardal bunaithe ar shuibhacht é seo a chomhdhéanann 1,400 iontráil eagraithe faoi 38 ceannlítir ábhair, agus is é ceann de dhá thoradh an tionscnaimh sa Cheathrú Chlár a bhaineann le cur i bhfeidhm dlí idirnáisiúnta in Éirinn.

D'fhoilsigh an Coimisiún freisin in 2018 dhá Pháipéar Buncheisteanna a d'eascraigh ó thagairtí ón Ard-Aighne faoi réir an *Achta an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 1975, a bhaineann*, faoi seach, le pribhléid do thuarascálacha na cúirte faoi réir an *Achta Clúmhille 2009* agus eolas nó creideamh a bhaineann le comhthoil i ndlí éignithe.

Leanann obair an Choimisiúin maidir le Rochtain ar Reachtaíocht ag fás agus ag tabhairt seirbhísí atá go mór de dhíth don phobal dlíthiúil agus ginearálta, go háirithe ag tabhairt rochtana ar os cionn 360 Achtanna Athbhreithnithe, arbh iad sin comhdhlúthaithe riaracháin na nAchtanna de réir leasaithe.

Ba mhaith liom ómós a dhéanamh do mo réamhtheachtaí, An Breitheamh Onórach John Quirke, a bhí ina Uachtarán ar feadh tréimhse 6 bhliana ó 2012 go 2018. Le linn an

tréimhse sin, thug an Breitheamh Onórach Quirke

mairseacht, lena chomhoibrithe Coimisinéirí, ní hamháin ar chríochnú na dtionscnamh fágtha sa Tríú Chlár Athchóirithe Dlí an Choimisiúin, ach freisin críochnú méid suntasach dóibh ina Cheathrú Chláir Athchóirithe Dlí. Chomh maith leis, thiomnaigh sé lena chomhoibrithe freisin ábhair dréachta an Chúigiú Chláir. Le linn a thréimhse mar Uachtarán, is eol dom gur imir sé ról gníomhach in ullmhúchán agus críochnú go leor Páipéid Buncheisteanna agus Tuarascálacha a d'fhoilsigh an Coimisiún idir 2012 agus 2018. Is dócha gur saothar in aisce é tagairt d'aon tionscnaimh ar leith, ach ba chóir dom a lua go bhfuil buntáiste áirithe ag a thaithí fadtréimhseach, mar chleachtóir agus breitheamh, i gceangal le tuarascálacha mionsonraithe an Choimisiúin ar phianbhreith shainordaitheach (2013), conarthaí árachais an tomhaltóra (2015), dlí fianaise (2016) agus cumhachtaí rialála is coireanna corparáideacha (2018).

Ba mhaith liom freisin buíochas a léiriú do na Coimisinéirí eile as a gcuid tiomantais, oibre agus tacaíochta le linn 2018. Mar Choimisinéirí, táimid go mór i bhfiacha leis na daoine go léir a fheabhsaíonn agus a thugann cúnamh don Choimisiún chun a fheidhm a chomhlíonadh agus táimid sásta leis an gcomhairle deonach agus tacaíocht a fhaighimid ó go leor daoine aonair agus grúpaí, lena raibh an Coimisiún i gcomhairleoireacht nó a théann i dteagmháil linn as a stuam féin.

Tá an Coimisiún buíoch freisin as an gcomhoibríocht agus cúirtéis a fhaigheann sé ó ranna agus oifigí an Rialtais, agus ó ghníomhaireachtaí an Rialtais agus neamhrialtasacha araon.

**AN Breitheamh Onórach Mary Laffoy,  
Uachtarán an Choimisiúin**

## CAIBIDIL 1 TÚS

### ÁITE

---

#### FORLÉARGAS AR OBAIR AN CHOIMISIÚIN IN 2018

---

Suas go dtí 2018, rinne an Coimisiún go leor dul chun cinn ar gach ceann de na tionscnaimh sa 4ú Chlár Athchóirithe Dlí. As an 11 tionscnamh sa 4ú Chlár, bhí 2 cheann sáraithe ag forbairtí óna raibh an Clár críochnaithe in 2013<sup>4</sup> Chríochnaigh an Coimisiún obair ar an dréacht a chríochnú ar ár 5ú Chlár Athchóirithe Dlí, seolta chuig an Rialtas in 2018 agus faofa go foirmiúil ar an 20ú Márta 2019. Le linn 2018, d'fhoilsigh an Coimisiún freisin Páipéir Buncheisteanna a bhain le 2 iarratas ón Ard-Aighne.

Is mar a leanas na forbairtí tábhachtacha in 2018.

#### **1. Foilseacháin athchóirithe dlí**

In 2018 d'fhoilsigh an Coimisiún an Tuarascáil, Dréacht ar Fhardal Comhaontuithe Idirnáisiúnta agus 2 Pháipéar Buncheisteanna:

- *Tuarascáil ar Chumhachtaí Rialála agus Coireanna Corparáideacha* (LRC 119-2018). Chríochnaigh an Tuarascáil obair ar an tionscnamh is mó sa Cheathrú Chlár Athchóirithe Dlí. Foilsithe le 2 eagrán, rinne an Tuarascáil os cionn 200 moladh i gcomhair a thuilleadh athchóirithe ar chumhachtaí rialála agus coireanna corparáideacha, lena n-áirítear: Ba chóir gníomhaireacht reachtúil um Choireanna Corparáideach agus aonad tiomnaithe in Oifig an Stiúrthóra Ionchúiseamh Poiblí a bhunú, le acmhainní cuí; ba chóir go mbeidh an cumhacht ag rialtóirí eacnamaíoch chun smachtbhannaí suntasacha a fhorfheidhmiú agus comhaontuithe forfheidhmithe rialála a dhéanamh, lena n-áirítear scéimeanna cúitithe tomhaltóirí; ní bhainfeadh moltaí ar chumhachtaí rialála amháin le rialachán seirbhísí airgeadais ach freisin leis an gcomhthéacs eacnamaíoch is leithne, amhail dlí iomaíochais, rialachán cumarsáide agus rialachán táirgí sláinte; thabharfadh na moltaí ar choireanna corparáideacha soiléiriú ar imthosca ina féidir dliteanas coiriúil a chur ar chomhlacht corparáideach as fabhtaí córasacha ag feidhmeannaigh sinsearacha; agus chun dul i ngleic le rioscaí glactha go meargánta, ba chóir coireanna calaoise reatha a leasú ionas go mbeadh iompar meargánta ag duine ina chalaouis faoi réir, mar shampla, coir cuntasaíochta bréagaí in *Acht Ceartais Coiriúil (Coireanna Gadaíochta agus Calaoise) 2001*.
- *Dréacht ar Fhardal Comhaontuithe Idirnáisiúnta sínithe ag an Stát* LRC IP 14-2018). Is dréacht ar fhardal seo ar cheann de dhá thoradh an tionscnaimh sa Cheathrú Chlár a bhaineann le cur i bhfeidhm dlí idirnáisiúnta in Éirinn. Comhdhéanann sé dréacht ar Fhardal bunaithe ar shuibíocht a chomhdhéanann 1,400 iontráil eagraithe faoi réir 38 ceannlítr suibíochta. Tháinig an chuid is mó iontrálacha ón Roinn Gnóthaí Seachtracha agus Srath Conarthaí Éireannach Trádála (ITS) le comhaontuithe idirnáisiúnta daingnithe, ach áirítear leis sin freisin comhaontuithe idirnáisiúnta a shínigh an Stát ach gan a bheith daingnithe. Leis sin, rinne Fardal an Choimisiúin iarracht nuair is féidir gach iontráil a nascadh le bearta comhfhreagracha náisiúnta in Achtanna agus, más cuí, Rialacháin reachtúla. Is dréacht é Fardal an Choimisiúin ina bhfuiltear ag obair, agus tá sé á fhoilsiú i suíomh gréasáin an Choimisiúin mar bhunús chun plé poiblí. Beidh sé nuashonraithe agus forlíonta nuair is gá.
- *Páipéar Buncheisteanna ar Fheasacht nó Creideamh Comhthola i nDlí Éignithe* (LRC IP 15-2018). D'eascraigh an Páipéar seo mar fhreagra ar thagairt ón Ard-Aighne faoi réir *Achta an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 1975* chun imscrúdú agus

---

<sup>4</sup> Féach Caibidil 2, fonóta 6, thíos.



moltaí a dhéanamh chun cinntiú ar chor athruithe a dhéanamh don ghné sin le cuid 2 an *Achta Dlí Coiriúil (Éigniú) 1981* a dhéileáilann le feasacht nó creideamh comhthola, maidir le cas dlí ábhartha ar an ábhar, go háirithe ag cinneadh na Cúirte Uachtaraí ar *Na Daoine (DPP) v C. OR* [2016] IESC 64. D'iarr an Páipéar dearcthaí ar go leor ceisteanna a bhaineann le eilimint intinne éignithe, lena n-áirítear nuair is cóir eilimint oibiachtúla nó "creideamh réasúnta" a chur le cur síos éignithe. Faoi réir an rogha athchóirithe sin, ba chóir go mbeadh creideamh cúisí i gcomhthoil macánta (faoi réir an tástála reatha, suibiachtúil go príomha) agus réasúnta araon (ag iompórtáil eiliminte oibiachtúil leis sin) ionas go mbeidh sé éigiontaithe. Bheadh ionchuimsiú eiliminte oibiachtúil dá leithéid i gcur síos éignithe i gcomhréir le sainmhíniú coireanna dáiríre eile i ndlí na hÉireann, amhail dúnorgain agus gníomhaíocht ghnéasach le páiste, chomh maith le sainmhíniú éignithe i dTuaisceart Éireann, Sasana, Breatain Bheag agus Alba, agus dlínsí dlí comónta eile. D'iarr an Coimisiún freisin an bhfuil gnéithe pearsanta an chúisithe, amhail acmhainn cinnteoireachta (intinne), cinntithe de réir dealraimh lena chreideamh go raibh comhthoil réasúnta.

- *Páipéar Buncheisteanna ar Phribhléid Tuarascálacha le Imeachtaí Cúirte faoi réir Achta Clúmhillte 2009* (LRC IP 16-2018). D'eascairigh an Páipéar seo mar fhreagra ar thagairt ón Ard-Aighne faoi réir Achta 1975, sa chás sin ar chóir an *tAcht Clúmhillte 2009* a leasú chun pribhléid cáilithe nua a chur leis do thuarascálacha ar imeachtaí cúirte nach mbeadh cáilithe don pribhléid absalóideach i gcuid 17 an Achta 2009 a cheanglaíonn le tuarascálacha cúirte "cóir agus cruinn". Bhainfeadh pribhléid cáilithe dá leithéid mura mbeadh aon mhailís ina fhoilseachán, mar shampla, nuair a eascraíonn míchruinnis i ngeall ar bhrú chun an t-ábhar a fhoilsiú faoi spriocdháta dian seachas aon intinn mailíseach féin. D'iarr an Páipéir dearcthaí ar go leor ceisteanna a d'eascairigh ón tagairt sin. Foilsíodh Tuarascáil an Choimisiúin ar an tionscnamh seo i mí Iúil 2019.

## **2. Rochtain ar reachtaíocht**

Áirítear le hobair an Choimisiúin maidir le rochtain ar reachtaíocht le linn 2018 a leanas:

- Nuashonruithe d'Eolairí Reachtaíochta, innéacs ar líne ar athruithe reachtacha le Achtanna agus Ionstraimí Reachtúla, nuashonraithe go fíorúil anois gach seachtain.
- Nuashonruithe ar os cionn 360 Acht Athbhreithnithe, cé acu Achtanna de réir leasaithe a léiríonn athruithe ón achtú, nuashonraithe laistigh dhá mhí.
- Athruithe ar mhodh uaslódála an Liosta Aicmithe Reachtaíochta, a chomhdhéanann os cionn 2,000 Acht atá i bhfeidhm eagraithe faoi réir 36 teideal suibiachta, agus dréacht ar Liosta Aicmithe Reachtaíochta, eagraithe sa chaoi céanna, chun é a ionchuimsiú leis an Eolaire Reachtaíochta nua. Tá sé ar intinn ag an gCoimisiún leagan nua a fhoilsiú den Liosta Aicmithe ullmhaithe sa bhealach sin in 2019.

---

## **FEIDHMEANNA AN CHOIMISIÚIN**

---

Is comhlacht reachtúil é an Coimisiún bunaithe ag *Acht an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 1975* a iarrann ón gCoimisiún an dlí a choinneáil faoi athbhreithniú agus taighde a dhéanamh ar mhaithe le athchóirithe an dlí. Tugtar sainmhíniú ar an athchóiriú Dlí le:

- Forbairt dlí
- A chódú (lena n-áirítear simpliú agus nuachóiriú)
- Athbhreithniú agus comhdhlúthú dlí reachtaigh

Óna bhunaíocht, d'fhoilsigh an Coimisiún os cionn 200 cáipéis (Páipéir Buncheisteanna, Páipéir Comhairleoireachta, Páipéir Oibre agus Tuarascálacha) ina bhfuil tairiscintí ar athchóiriú dlí. Tá liosta iomlán foilseacháin an Choimisiúin ar fáil ag shuíomh gréasáin

An Choimisiún ag [www.lawreform.ie](http://www.lawreform.ie) ina bhfuil gach foilseachán ar fáil le íoslódáil saor in aisce.

### **Cláir Athchóirithe Dlí agus Iarratais ón Ard-Aighne**

Tosaíonn obair an Choimisiúin ar athchóiriú dlí ó 2 fhoinsé:

Cláir Athchóirithe Dlí ullmhaithe ag an gCoimisiún agus comhaontaithe ag an Rialtas agus curtha os comhair Thithe an Oireachtais agus Iarratais ón Ard-Aighne maidir le hábhair ar leith.

Óna bhunaíocht in 1975, d'oibrigh an Coimisiún faoi réir 5 Chlár Athchóirithe Dlí. Fuair Clár Athchóirithe Dlí an Choimisiúin faomhadh ón Rialtas ar an 20ú Márta 2019. Pléitear forbairtí le linn 2018 maidir le obair athchóirithe dlí an Choimisiúin go mionsonraithe i gCaibidil 2.

### **Rochtain ar Reachtaíocht**

Baineann obair an Choimisiúin freisin le reachtaíocht a dhéanamh níos inrochtana don phobal. Pléitear forbairtí le linn 2018 in obair ar Rochtain ar an Reachtaíocht i gCaibidil 3.

---

## **RÁITEAS STRAITÉISEACH 2018-2020**

---

Tugann *Ráiteas Straitéiseach 2018-2020* an Choimisiúin, ar fáil ag [www.lawreform.ie](http://www.lawreform.ie), creatlach d'obair an Choimisiúin sa tréimhse 3 bhliana clúdaithe. Léiríonn an *Ráiteas Straitéiseach* léargas an Choimisiúin ar cad is gá a dhéanamh chun a dheonachán d'athchóiriú dlí a uasmhéadú agus chun a chinntiú go n-oibríonn an eagraíocht ar éifeachtacht optamach agus baineann sé an úsáid is fearr as acmhainní atá ar fáil. Is mar a leanas *Ráiteas Misin* an Choimisiúin: "An dlí a choinneáil faoi athbhreithniú neamhspleách, oibiachtúil agus le saineolas, moltaí a dhéanamh dá réir i gcomhair athbhreithnithe an dlí agus chun an dlí reatha a chur ar fáil do gach duine." Cosúil lena réamhtheachtaithe, leagann an *Ráiteas Straitéiseach* amach príomh-thosaíochtaí an Choimisiúin i gcomhair 2018-2020, lena n-áirítear freagrachtaí soiléir agus cuntasachtaí chun na tosaíochtaí sin a bhaint amach.

### **Príomh-aidhmeanna an Ráitis Straitéisigh**

Aithníonn *Ráiteas Straitéiseach 2018-2020* 3 Aidhm Tábhachtach. Is iad sin:

#### *Aidhm Tábhachtach 1: Athchóiriú Dlí*

*Athbhreithniú a thabhairt ar an ndlí agus taighde a dhéanamh ar mhaithe le dlí na hÉireann a fhorbairt, a shimplíú, a nua-aoisiú agus a chódú.*

#### *Aidhm Tábhachtach 2: Rochtain ar Reachtaíocht*

*Reachtaíocht a dhéanamh ina staid reatha inrochtana go héasca ar líne don phobal, de réir leasaithe seachas achtaithe, agus faisnéis a bhaineann leis a chur ar fáil.*

#### *Aidhm Tábhachtach 3: Riarachán*

*Seirbhísí riaracháin corparáidigh atá éifeachtach, nua-aoiseach agus gairmiúla a sholáthar don Choimisiún chun tacú leis a aidhmeanna a bhaint amach.*

Leanann an Tuarascáil Bliantúil seo seicheamh na Príomh-aidhmeanna sin.

---

## MODHANNA OIBRE AGUS PRÓISEAS COMHAIRLEOIREACHTA

---

Bunaítear obair an Choimisiúin ar thaighde cúramach críochnúil. Tuigeann an Coimisiún go hiomlán an tábhacht le cinntiú go bhfuil tairiscintí chun athchóirithe bunaithe ar chleachta. Le linn ullmhúchán na dtairiscintí, déantar comhairleoireachtaí le páirtithe leasmhara lena n-áirítear cleachtóirí dlí, gairmithe ábhartha eile, comhlachtaí ionadaithe agus NGOs, polaiteoirí agus baill an Rialtais agus Ranna is Oifigí an Rialtais, agus baill an phobail ar mian leo idirghníomhú leis an gCoimisiún. Glactar roghanna agus taithí na dteagmhálacha sin san áireamh i bhfoilseacháin an Choimisiúin.

### **Modheolaíocht**

Chun na aidhmeanna leagtha amach ina gClár Athchóirithe Dlí agus iarratais ón Ard-Aighne, sanntar gach tionscnamh chuig taighdeoirí a oibríonn faoi stiúir ginearálta an Stiúrthóra Taighde agus, ó Mheitheamh 2018, an Leas-Stiúrthóir Taighde. I gcás oibre Rochtana ar Reachtaíocht, oibríonn taighdeoirí faoi stiúir Bainisteora Rochtana ar Reachtaíocht agus Leas-Bhainisteoirí.

Déanann an Coimisiún agus tugann sé athbhreithniú ar an obair sin de réir a Phlean Gnó bliantúil.

**Tá an próiseas comhairleoireachta, lena n-áirítear comhráite comhstádais agus Comhairleoireachta comhdhála** lárnach d'obair an Choimisiúin. Is féidir leis sin go leor modhanna a ghlacadh, mar shampla cruinnithe le saineolaithe nó cleachtóirí a oibríonn in earnáil ar leith, nó ionadaithe grúpaí leasmhara. Ullmhaíonn an Coimisiún freisin agus foilsíonn sé cáipéisí chomhairleoireachta (go leor amanna ó 1975 le tagairt dóibh mar Pháipéir Oibre, Páipéir Comhairleoireachta agus Páipéir Buncheisteanna). Tugann siad sin próiseas struchtúrtha, a ndéantar iarratais i scríbhinn a lorg tríothu ó pháirtithe leasmhara. Glactar na iarratais san áireamh i ndrucht an Tuarascála deiridh ar an ábhar, agus déileáiltear le aon cheisteanna nó buairtí atá acu sa Tuarascáil. Sula ndéantar drucht ar an Tuarascáil, de ghnáth reachtáiltear seiminéar, a dtugann an Coimisiún cuireadh chuige do pháirtithe leasmhara, lena n-áirítear iad sin a sheol iarratais.

In 2018, reachtáil an Coimisiún 4 chomhrá comhstádais le páirtithe leasmhara i gceangal le tionscnaimh an Choimisiúin. Ba iad sin:

- 25ú Aibreán 2018: Pianbhreitheanna ar Fionraí (4ú Chlár, Tionscnamh 5);
- 2ú Bealtaine 2018: Ceannachán Riachtanach Talún (4ú Chlár, Tionscnamh 8);
- 13ú Meitheamh 2018: Pianbhreitheanna ar Fionraí (4ú Chlár, Tionscnamh 5);
- 16ú Dheireadh Fómhair: Feasacht nó Creideamh sa Dlí Éignithe (iarratas an Ard-Aighne)

Tabharfaid siad sin cúnamh suntasach don Choimisiún chun a mholtaí a fhorbairt i gcomhair athchóirithe sna Tuarascálacha a eascróidh as na tionscnaimh sin.

Le linn na bliana, chríochnaigh an Coimisiún sraith 5 chruinniú i ndiaidh a chéile ar fud na tíre ag lorg dearchtaí ar na tionscnaimh ar féidir leo a bheith curtha leis an 5ú Chlár Athchóirithe Dlí, seolta chuig an Rialtas in 2018, agus faofa ina dhiaidh ar an 20ú Márta 2018. Bhí an ceathrú chruinniú i nDún Dealgan IT ar an 10ú Eanáir 2018 agus an cúigiú chruinniú, ceann deiridh, i gColáiste Ollscoile Chorcaigh ar an 31ú Eanáir 2018.

Bhí Comhdháil Bliantúil an Choimisiúin in 2018 ar ábhar na Breaitimeachta agus Athchóirithe Dlí in Éirinn. Thosaigh an comhdháil le Spreagaitheasc ag Ardabhcóid Hogan, Cúirt Breithiúnais an Aontais Eorpaigh, ar Thodhchaí

an Dlí Comónta san Aontas Eorpach i ndiaidh na Breaitimeachta. Chomh maith leis, d'éist an comhdháil le cur i láthair ag: Patrick Leonard, SC, Comhairle Bharra na hÉireann; An tOllamh Blanaid Clarke, McCann Fitzgerald Cathaoirleach i nDlí Corparáideach, Coláiste na Tríonóide Bhaile Átha Cliath, Ollscoil Bhaile Átha Cliath; An tOllamh Federico Fabbrini, Lán-ollamh Dlí AE, Institiúid Breaitimeachta DCU; Maree Gallagher, Aturnae, Covington and Burling; Ken Murphy, Ard-stiúrthóir, Dlí-Chumann na hÉireann; agus an tOllamh Christopher McCrudden, Ollamh Dlí Chearta Daonna agus Comhionannais, Queen's University Belfast. Tá na óráidí agus cur i láthair ar fad ar fáil i suíomh gréasáin an Choimisiúin.

Áirítear leis an gCoimisiún dréacht ar Bhille i ngach Tuarascáil ina dhéanann sé moltaí ag iarraidh athruithe reachtacha i gcomhréir lena réim reachtúil faoi réir an Achta 1975 chun reachtaíocht a chuimsiú ina mholann sé athchóiriú ar an ndlí.

Téann an Coimisiún i gcomhairle le páirtithe leasmhara i gceangal leis an obair ar Rochtain ar Reachtaíocht, lena n-áirítear Oifig an Ard-Aighne, Ranna an Rialtais, an proifisiún dlíthiúil agus an pobal ginearálta. Glacann an Coimisiún ról gníomhach in obair an Ghrúpa e-Reachtaíocht faoi choimirce Ranna an Taoisigh agus forbairt leanúnach Leabhair na Reachtaíochta (eISB).

Chun inrochtaineacht a éascú, tá gach foilseachán athchóirithe dlí an Choimisiúin ar fáil ar líne ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin, agus tá ár n-obair ar Rochtain ar Reachtaíocht ar fáil i suíomh gréasáin eISB.

### **Cumarsáid le Ranna an Rialtais**

Déanann an Coimisiún cumarsáid le Ranna an Rialtais agus tionscnaimh reatha agus don todhcháí araon. Cloíonn an Coimisiún gach bliain leis an Roinn Comhionannais agus Ceartais chun athbhreithniú agus plé a thabhairt ar ábhair spéise choiteann, i ndlí coiriúil agus sibhialta araon.

### **Coiste Comhairleoireachta an Ard-Aighne**

Comhdhéanann Coiste Comhairleoireachta an Ard-Aighne, a thugann cúnaimh i bhforbairt Chláir an Choimisiúin ar Athchóiriú Dlí, ionadaithe Ranna an Rialtais, Comhairle Barra na hÉireann, Dlí-Chumann na hÉireann agus Oifig an Ard-Aighne. Ar an 25ú Iúil 2018, chas an Coimisiún leis an gCoiste chun an 15 tionscnamh ar dhréacht an Chúigiú Chlár Athchóirithe Dlí a d'ullmhaigh an Coimisiún. Phléigh an Coiste Comhairleoireachta go mionsonraithe an 15 tionscnamh ar dhréacht an Chláir agus léirigh sé sásamh leis an réimse ábhair ann. D'éascaigh sé sin go mór an smaointeoireacht ag an Rialtas ar dhréacht an Chláir, agus a fhaomhadh gan leasuithe ar an 20ú Márta 2019.

### **Cruinnithe le Coistí an Oireachtais**

Reachtaíonn an Coimisiún cruinnithe tréimhsiúla le Comh-choiste an Oireachtais ar Cheartas agus Comhionannas chun obair an Choimisiúin a phlé. In 2018, chuir an Rialtas ar aghaidh dréacht ar Chúigiú Chlár an Choimisiúin chuig Coiste an Oireachtais ar Cheartas agus Comhionannas chun a smaointeoireachta; agus in Eanáir 2019 mhol an Coiste ábhair an Chláir dréachtaithe. Ina dhiaidh sin mar a luaitear thuas bhí sé faofa ag an Rialtas gan leasú ar an 20ú Márta 2019. Casann an Coimisiún freisin le Coistí eile an Oireachtais ó am go ham chun tionscnaimh a phlé a thiteann laistigh a réime.

### **Comhdhálacha, cuairteanna agus teagmhálacha sna meáin**

Freastalaíonn Coimisinéirí agus foireann taighde go rialta agus glacann siad páirt i seiminéir agus comhdhálacha poiblí.

Bíonn teagmhálacha le comhlachtaí athchóirithe dlí i ndlínsí eile coinneáilte freisin ag freastal ar sheiminéir ábhartha agus le cuairteanna óstála ó chomhlachtaí athchóirithe dlí eile.

I mBealtaine 2018, chas an Coimisiún le toscaireacht ó Rialtais na Breataine Bige, lena n-áirítear Ard-Chomhairleoir na Breataine Bige, Jeremy Miles AM, chun forbairtí a phlé in inrochtaineacht, comhdhlúthú agus foilseachán reachtaíochta, a bhfuil an Coimisiún ag críochnú tionscnaimh air sin faoi réir an Cheathrú Chláir Athchóirithe Dlí.

I Meitheamh 2018, d'óstáil an Coimisiún an cruinniú bliantúil leis an 4 Choimisiún Dlí, Shasana agus na Breataine Bige, na hAlbain, Gheirsí agus na hÉireann, faoi seach. Ceadaíonn na cruinnithe bliantúla sin malartú dearcthaí ar fhorbairtí in athchóiriú dlí, lena n-áirítear modheolaíocht, chomh maith le naisc tábhachtacha a choinneáil idir na comhlachtaí. Ag cruinniú 2018, bhí an Coimisiún i gceannas ar phlé ar na modheolaíochtaí in úsáid i rogha tionscnaimh athchóirithe dlí.

Go ginearálta, gníomhaíonn Coimisinéirí le ról comhordaithe i dtionscnaimh sonracha agus Stiúrthóir Taighde mar urlabhraithe na meán don Choimisiún.

Tá rogha ócáidí an Choimisiúin ag Aguisín 2, lena n-áirítear seoltaí foilseacháin, seiminéir agus cruinnithe á n-óstáil ag an gCoimisiún agus seiminéir ina d'fhreastail an fhoireann in 2018.

## CAIBIDIL 2

### ATHCHÓIRIÚ DLÍ: OBAIR AR AN gCEATHRÚ CHLÁR AGUS IARRATAIS; AGUS CUR I bhFEIDHM REACHTAÍOCHTA

---

#### FORLÉARGAS

---

#### **(1) Foilseacháin athchóirithe dlí in 2018 agus forbairt ar an 5ú Chlár**

Suas go dtí 2018, rinne an Coimisiún go leor dul chun cinn ar gach ceann de na tionscnaimh sa 4ú Chlár Athchóirithe Dlí; agus ar thionscnaimh a eascraíonn ó iarratais an Ard-Aighne. As an 11 tionscnamh sa 4ú Chlár, bhí 2 cheann sáraithe ag forbairtí ónar chríochnaíodh an Clár in 2013.<sup>5</sup> Le linn 2018, d'fhoilsigh an Coimisiún freisin dhá Pháipéar Buncheisteanna maidir le 2 iarratas ón Ard-Aighne.

Chríochnaigh an Coimisiún obair freisin ar fhorbairt ár 5ú Chlár Athchóirithe Dlí, lena n-áirítear srath cruinnithe comhairleoireachta a chríochnú ar fud na tíre ag lorg dearthaí ar na tionscnaimh ar féidir a bheith curtha leis an gClár. Sheol an Coimisiún dréacht an Chláir chuig an Rialtas in 2018, agus tugadh faomhadh foirmiúil dó ar an 20ú Márta 2019.

In 2018 d'fhoilsigh an Coimisiún an Tuarascáil, Dréacht ar Fhardal Comhaontuithe Idirnáisiúnta agus 2 Pháipéar Buncheisteanna:

- *Tuarascáil ar Chumhachtaí Rialála agus Coireanna Corparáideacha* (LRC 119-2018). Chríochnaigh an Tuarascáil obair ar an tionscnamh is mó sa Cheathrú Chlár Athchóirithe Dlí. Foilsithe le 2 eagrán, déanann an Tuarascáil os cionn 200 moladh i gcomhair a thuilleadh athchóirithe ar chumhachtaí rialála agus coireanna corparáideacha, lena n-áirítear: Ba chóir gníomhaireacht reachtúil um Choireanna Corparáideach agus aonad tiomnaithe in Oifig an Stiúrthóra Ionchúiseamh Poiblí a bhunú, le acmhainní cuí; ba chóir go mbeidh an cumhacht ag rialtóirí eacnamaíoch chun smachtbhannaí suntasacha a fhorfheidhmiú agus comhaontuithe forfheidhmithe rialála a dhéanamh, lena n-áirítear scéimeanna cúitithe tomhaltóirí; ní bhainfeadh moltaí ar chumhachtaí rialála amháin le rialachán seirbhísí airgeadais ach freisin leis an gcomhthéacs eacnamaíoch is leithne, amhail dlí iomaíochais, rialachán cumarsáide agus rialachán táirgí sláinte; thabharfadh na moltaí ar choireanna corparáideacha soiléiriú ar imthosca ina féidir dliteanas coiriúil a chur ar chomhlacht corparáideach as fabhtaí córasacha ag feidhmeannaigh sinsearach; agus chun dul i ngleic le rioscaí glactha go meargánta, ba chóir coireanna calaoise reatha a leasú ionas go mbeadh iompar meargánta ag duine ina chalaois faoi réir, mar shampla, coir cuntasaíochta bréagaí in *Acht Ceartais Coiriúil (Coireanna Gadaíochta agus Calaoise) 2001*.
- *Dréacht ar Fhardal Comhaontuithe Idirnáisiúnta sínithe ag an Stát* LRC IP 14-2018). Is dréacht ar fhardal seo ar cheann de dhá thoradh an tionscnaimh sa Cheathrú Chlár a bhaineann le cur i bhfeidhm dlí idirnáisiúnta in Éirinn. Comhdhéanann sé dréacht ar Fhardal bunaithe ar shuibhacht a chomhdhéanann 1,400 iontráil eagraithe faoi réir 38 ceannlítr suibhachta. Tháinig an chuid is mó iontrálacha ón Roinn Gnóthaí Seachtracha agus Srath Conarthaí Éireannach Trádála (ITS) le comhaontuithe idirnáisiúnta daingnithe, ach áirítear leis sin freisin comhaontuithe idirnáisiúnta a shínigh an Stát ach gan a bheith daingnithe. Leis sin, rinne Fardal an Choimisiúin iarracht nuair is féidir gach iontráil a nascadh le bearta comhfhreagracha náisiúnta in Achtanna agus, más cuí, Rialacháin reachtúla. Is dréacht é Fardal an Choimisiúin

---

<sup>5</sup> Féach fonóta 6 thíos.

ina bhfuiltear ag obair, agus tá sé á fhoilsiú i suíomh gréasáin an Choimisiúin mar bhunús chun plé poiblí. Beidh sé nuashonraithe agus forlonta nuair is gá.

- *Páipéar Buncheisteanna ar Fheasacht nó Creideamh maidir le Comhthoil i nDlí Éignithe* (LRC IP 15-2018). D'eascraigh an Páipéar sin mar fhreagra ar thagairt ón Ard-Aighne faoi réir *Achta an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 1975* chun imscrúdú agus moltaí a dhéanamh, ar chóir athruithe a dhéanamh ar ghné chuid 2 *Achta Dlí Coiriúil (Éigniú) 1981* a dhéileáil le feasacht nó creideamh comhthola, maidir le cás-dlí ábhartha ar an ábhar, go háirithe cinneadh na Cúirte Uachtaraí in *Na Daoine (DPP) v C. OR*.<sup>6</sup> Rinne an Páipéar dearcthaí a lorg ar go leor ceisteanna a bhaineann le eilimint intinne éignithe, lena n-áirítear ar chóir oibiacht nó “creideamh réasúnta” a chur leis an sainmhíniú ar éigniú. Faoi réir an rogha athchóirithe sin, ba chóir go mbeadh creideamh cúisí i gcomhthoil macánta (faoi réir an tástála reatha, suibiachtúil go príomha) agus réasúnta araon (ag iompórtáil eiliminte oibiachtúil leis sin) ionas go mbeidh sé éigiontair. Bheadh ionchuimsiú eiliminte oibiachtúil dá leithéid i gcur síos éignithe i gcomhréir le sainmhíniú coireanna dáiríre eile i ndlí na hÉireann, amhail dúnorgain agus gníomhaíocht ghnéasach le páiste, chomh maith le sainmhíniú éignithe i dTuaisceart Éireann, Sasana, Breatain Bheag agus Alba, agus dlínsí dlí comónta eile. D'iarr an Coimisiún freisin an bhfuil gnéithe pearsanta an chúisithe, amhail acmhainn cinnteoireachta (intinne), cinntithe de réir dealraimh lena chreideamh go raibh comhthoil réasúnta.
- *Páipéar Buncheisteanna ar Phribhléid Tuarascálacha le Imeachtaí Cúirte faoi réir Achta Clúmhillte 2009* (LRC IP 16-2018). D'eascraigh an Páipéar seo mar fhreagra ar thagairt ón Ard-Aighne faoi réir Achta 1975, sa chás sin ar chóir an *tAcht Clúmhillte 2009* a leasú chun pribhléid cáilithe nua a chur leis do thuarascálacha ar imeachtaí cúirte nach mbeadh cáilithe don phribhléid absalóideach i gcuid 17 an Achta 2009 a cheanglaíonn le tuarascálacha cúirte “cóir agus cruinn”. Bhainfeadh pribhléid cáilithe dá leithéid mura mbeadh aon mhailís ina fhoilseachán, mar shampla, nuair a eascraíonn míchruinnis i ngeall ar bhrú chun an t-ábhar a fhoilsiú faoi spriocdháta dian seachas aon intinn mailíseach féin. D'iarr an Páipéir dearcthaí ar go leor ceisteanna a d'eascraigh ón tagairt sin. D'fhoilsigh an Coimisiún a Thuarascáil air sin in Iúil 2019.

## **(2) Cur i bhfeidhm tuarascálacha an Choimisiúin in 2018**

Cuirtear an chuid is mó Tuarascálacha an Choimisiúin i bhfeidhm trí reachtaíocht curtha chun cinn ag an Rialtas. Ó am go ham, bíonn Billí an Bhaill Príobháidigh (PMB) foilsithe ar mhaithe le le dréacht ar Bhillí a chur i bhfeidhm ar Thuarascálacha an Choimisiúin. Nuair a léiríonn an Rialtas gur aidhm leis Bille a fhoilsiú ar an ábhar, ní leanann PMB ar aghaidh de ghnáth tar éis an Dara Staid. Go haitéarnach, ie féidir leis an Rialtas a thacaíocht ghinearálta a léiriú do PMB agus ansin is féidir leis an mBille dul ar aghaidh trí staideanna eile go dtí achtú. Sampla PMB dá leithéid ná *an Bille um Mheabhairshláinte (Leasú) 2017*, a bhí achtaithe mar *Bhille Meabhairshláinte (Leasú) 2018*<sup>7</sup>

Leis sin, bhain an reachtaíocht a leanas, eachtair nó faoi smaointeoireacht in 2018, le cur i bhfeidhm nó moltaí déanta i dTuarascálacha an Choimisiúin: *Bille Dlí Sibhialta (Toimhde Báis) 2016* (PMB faoi thacaíocht an Rialtais, óna achtú mar *Acht Dlí Sibhialta (Toimhde Báis) 2019*); *Bille Meabhairshláinte (Leasú)*

---

<sup>6</sup> [2016] IESC 64.

<sup>7</sup> le blianta beaga anuas, d'eascraigh go leor Billí Bhaill Príobháidigh (PMB) i reachtaíocht achtaithe. Roimh achtú an *Achta Meabhairshláinte (Leasú) 2018* ba iad na PMBs ba dhéanaí a bhain le Tuarascálacha an Choimisiúin a bhí achtaithe ná *Acht um Idirscaradh Breithiúnach agus Athchóiriú Teaghligh 1989 agus Acht Uchtaithe 1991*.

2016n(PMB le tacaíocht an Rialtais); *Bille um Chiapadh, Cumarsáidí Díobhálacha agus Coireanna Gaolmhara 2017* (PMB le tacaíocht an Rialtais); *Bille Dlíteanais Sibhialta (Leasaithe)* (Cosc ar Leasanna ó Dhúnbhású) 2017 (PMB le tacaíocht an Rialtais); *Bille Conarthaí Árachais an Tomhaltóra 2017* (PMB le tacaíocht an Rialtais); *Acht Foréigin sa Bhaile 2018*; agus *Acht Meabhairshláinte (Leasú) 2018* (a tháinig, de réir luaite, ar dtús mar PMB).

D'fhoilsigh an Rialtas freisin go leor Scéimeanna Billí (nó Cinn Billí) a bhain le moltaí an Choimisiúin. Áirítear leo sin: Scéim *Bhille Ceartais Coiriúla (Smachtbhannaí Pobail)*, Scéim *Bhille Tiarna Talún agus Tionónta*, Scéim *Bhille Nós Imeachta Coiriúil*, agus Scéim *Bhille Dlí Cúirteanna agus Sibhialta (Forálacha Ilghnéitheacha)*.

Áirítear le suíomh gréasáin [www.lawreform.ie](http://www.lawreform.ie) an Choimisiúin Tábla Chur i bhFeidhm le forléargas ginearálta ar chur i bhfeidhm Tuarascálacha an Choimisiúin, nuashonraithe ar bhonn rialta.

---

## ATHBHREITHNIÚ MIONSONRAITHE AR OBAIR AGUS CUR I bhFEIDHM AN CHOIMISIÚIN IN 2018

---

Pléitear an t-ábhar sa chuid seo den chaibidil faoi réir an 7 gceannlítir ginearálta a leanas:

1. Cúirteanna, Dlí Poiblí agus Forfheidhmiú Rialála (pp. 15-18).
2. Dlí agus Nós Imeachta Coiriúil (pp. 18-19).
3. Dlí Sibhialta agus Tráchtála (p.19).
4. Dlí Talún, Comharbas agus Trustaí (pp. 19-20).
5. Dlí Teaghlaigh (p.20).
6. Seirbhísí Sláinte (p.20)
7. Dlí Idirnáisiúnta (p.20).

### 1. CÚIRTEANNA, DLÍ POIBLÍ AGUS FORFHEIDHMIÚ RIALÁLA 1.

#### (A) Cumhachtaí Rialála agus Coireanna Corparáideacha

In 2018 d'fhoilsigh an Coimisiún a *Thuarascáil ar Chumhachtaí Rialála agus Coireanna Corparáideacha (LRC 119-2018)* (4ú Chlár Athchóirithe Dlí, Tionscnamh 1), a tháinig i ndiaidh a *Pháipéar Buncheisteanna ar Fhorfheidhmiú Rialála agus Coireanna Corparáideacha (LRC IP 8-2016)*. Chríochnaigh an Tuarascáil obair ar an tionscnamh is mó sa Cheathrú Chlár Athchóirithe Dlí. Foilsithe le 2 eagrán, rinne an Tuarascáil os cionn 200 moladh i gcomhair a thuilleadh athchóirithe ar chumhachtaí rialála agus coireanna corparáideacha.

*D'eascraigh athchóirithe tábhachtacha ón ngéarchéim baincéireachta, agus spreag an dlí reatha ciontuithe suntasacha.*

I ngeall ar ghéarchéim baincéireachta agus airgeadais a tháinig chun cinn in 2008, bhí gá ann d'athchóirithe dlíthiúla bunúsacha áirithe. Go háirithe, léirigh sé an tábhacht a bhaineann lena chinntiú go bhfuil cumhachtaí stuama cuimsitheach go leor ag rialtóirí eacnamaíoch chun a gcuid feidhmeanna a scaoileadh go héifeachtach. Léirigh sé freisin an gá chun a chinntiú go léiríonn an dlí a bhaineann le dlíteanas coiriúil corparáideach an réaltacht i gcinnteoireacht corparáideach sa lá atá inniu ann; agus gur chóir don chorp dlí sin freagairt mar is cuí don chur síos a thug iar-Rialtóir an Bhainc Cheannais, Patrick Honohan, curtha síos in 2015 mar “ag glacadh rioscaí go meargánta millteanach.”

Aithníonn an Tuarascáil seo go ndearnadh athruithe polasaí agus reachtaíochta



suntasacha ag leibhéal náisiúnta agus an AE mar fhreagra ar an ngéarchéim baincéireachta. Léiríonn an

Tuarascáil freisin gur eascraigh ár ndlí reatha i go leor ciontuithe suntasacha a bhain le gníomhartha feidhmeannaigh sinsearaigh baincéireachta a d'eascraigh sa ghéarchéim baincéireachta.

#### *Gníomhaireacht Coireanna Corparáideacha agus Aonad tiomnaithe in Oifig DPP*

Molann an Tuarascáil an cinneadh seo, i bpáipéar an Rialtais 2017 *Bearta chun Feabhas a chur ar Chreatlach Corparáideach, Eacnamaíoch agus Rialála na hÉireann*, chun tascfhórsa il-ghníomhaireachta a bhunú ar bhonn píolóta chun dul i ngleic le coireanna corparáideacha. Molann Tuarascáil an Choimisiúin gur chóir Gníomhaireacht Coiriúil Corparáideach le cumhacht chun imscrúdú a thabhairt ar choireanna corparáideacha a bhunú ar bhonn reachtúil, agus go mbeadh sé ina ghníomhaireacht ildisciplíneach cosúil le Biúró Sócmhainní Coiriúla. Molann an Tuarascáil freisin gur chóir go mbeadh Aonad tiomnaithe in Oifig an Stiúrthóra Ionchúisimh Poiblí, a mbeadh i mbun idirbheartaíochta leis an nGníomhaireacht Coireanna Corparáideacha molta. Molann an Tuarascáil gur chóir go mbeadh acmhainní cuí ag an nGníomhaireacht agus an tAonad araon, ach gur ábhair don Rialtas agus an Oireachtas na mionsonraithe leis sin.

#### *Príomh-chumhachtaí Rialála*

Molann an Tuarascáil, le bheith éifeachtach go hiomlán, gur chóir go mbeadh “príomh-sraith stráitéisí rialála” ag Rialtóirí airgeadais agus eacnamaíoch. Ba chóir go n-áireofar leis an tacar cumhachtaí:

- (a) An cumhacht chun smachtbhannaí Airgeadais Riaracháin (faoi réir maoirseachta na cúirte, chun comhréireacht a chinntiú le riachtanais bunreachtúla), cosúil le cumhacht reatha an Bhainc Ceannais, le smachtbhanna uasmhéid do chomhlachtaí €10 milliún agus/nó 10% láimhdeachais, agus smachtbhanna uasmhéid do dhaoine aonair €1 milliún; agus
- (b) An cumhacht chun Comhaontuithe Comhréireachta Rialála a shíniú (socrúchain rialála), ar chóir a chur san áireamh leo smachtbhannaí, scéimeanna cúitithe tomhaltóra, agus comhaontú chun polasaithe comhréireachta a chur i bhfeidhm;

Nóta: tá an dá chumhacht sin ag an mBainc Ceannais (agus d’úsáid sé iad, mar shampla, sa chás rianaithe morgáiste), ach níl ag rialtóirí eile amhail an Coimisiún um Iomaíochas agus Cosaint Tomhaltóirí.

#### *Athchóirithe chun dul i ngleic le rioscaí meargánta*

In 2015, d’úsáid iar-Rialtóir an Bhainc Ceannais, Patrick Honohan, an abairt “rioscaí a ghlacadh go meargánta millteanach” chun cur síos a thabhairt ar an iompar as cuimse a spreag, go páirteach, an géarchéim airgeadais agus eacnamaíoch a d’eascraigh in 2008. Luann an Coimisiún go raibh coireanna calaoise reatha, lena n-áirítear iad in *Acht Ceartais Coiriúla (Coireanna Gadaíochta agus Calaoise) 2001*, in úsáid in ionchúisimh agus ciontuithe feidhmeannaigh sinsearaigh bainc a ndéileáil leo i gcúirteanna idir 2014 agus 2018. Molann an Tuarascáil, chun dul i ngleic le rioscaí a ghlacadh go meargánta millteanach, gur chóir leasú a thabhairt ar an Acht 2001 chun tagairt a chur leis d’iompar meargánta. Ciallaíonn sin, mar shampla, go dtarlódh an cion cuntasaíochta bréagaí in Acht 2001 ní hamháin nuair a bhí na cuntais cumtha le chéile “go feasach d’aon turas” (an dlí reatha) ach freisin cén áit a rinneadh sin le iompar meargánta suibiachtúil, is é sin, nuair a thug an cosantóir neamhaird ar an riosca go coinsiasach agus bheadh an t-íospartach meallta. I ngeall ar na moltaí sin maidir le Acht 2001, molann an Tuarascáil in aghaidh achtaithe coir “trádála meargánta” ar an mbunús go mbeadh riosca ann go mbeadh éifeacht scanrúil ar ghlacadh rioscaí ar bhonn dlísteanach fiontraíochta.

#### *Comhaontuithe Ionchúisimh Iarchurtha (DPA)*

Ní mór go mbeadh DPA, a bhaineann le suibiacht ionchúisimh corparáidigh a chur ar fionraí do chomhlacht a chomhlíonann coinníollacha diana, a chur leis ar bhonn reachtúil, a mholann an Tuarascáil, faoi riail an DPP. Molann an Tuarascáil freisin gur chóir go

mbeadh an córas DPA bunaithe ar chóras DPA UK seolta in 2013, a iarrann faomhadh na cúirte d'aon DPA molta. Diúltaíonn Tuarascáil an Choimisiúin an córas US DPA ar na cúiseanna a leanas: níl aon bhunús reachtúil ann, cuirtear é ar fáil ag lánrogha an ionchúisitheora ábharthaigh, agus ní theastaíonn faomhadh na cúirte uaidh.

*Cosaint dícheall cuí do bhainisteoirí comhlachtaí corparáidigh agus sinsearaigh*  
Molann an Tuarascáil, don chuid is mó coireanna de chineál rialála, gur chóir don chomhlacht corparáideach agus a bhainisteoirí sinsearach a chiontú amháin mura raibh “dícheall cuí” acu, is é sin, níor shocraigh siad polasaithe agus nósanna imeachta cuí chun bainistíochta ar rioscaí. Tá sin deartha chun comhlachtaí a spreagadh chun polasaithe seachanta rioscaí cuí agus nósanna imeachta, agus tá sé i gcomhréir le Cóid Rialachais Corparáideacha ó rialtóirí, agus an cur chuige i *dTuarascáil Iompair agus Cultúir* foilsithe le déanaí ag an mBanc Ceannais in Iúil 2018.

#### *Éifeacht dhlíthiúil ag comhairle dlíthiúil agus comhairle rialála*

Molann an Tuarascáil, go ginearálta, nuair a fhaigheann comhlacht corparáideach, sula nglacann sé gníomh áirithe, comhairle dlíthiúil go gcloíonn an gníomh leis an ndlí, níor chóir go mbeadh sé sin féin ina chosaint in aghaidh ionchúisimh coiriúla mar thoradh air, ach gur féidir é a ghlacadh san áireamh mar fhachtóir maolaitheach i gciontú. Molann an Tuarascáil sin freisin, nuair a léiríonn rialtóir go soiléir go gcomhlíonann gníomh molta leis an ndlí ábhartha, gur chóir go mbeadh an éifeacht costha aige sin le cosc a chur ar ionchúiseamh nó gníomhú mar chosc, ach gur chóir don chur chuige sin a chur i bhfeidhm amháin ar shocrú cás ar chás, amhail dlí iomaíochais, ach amháin nuair is cosúil go bhfuil an comhairle rialála údarásach réasúnta. Ní bhainfeadh na moltaí le haon athruithe ar conas a chuirtear an dlí i bhfeidhm faoi láthair ar na pointí sin.

#### *Oifig Treoraíochta Rialála*

Molann an Tuarascáil gur chóir go mbeadh Oifig Treoraíochta Rialála bunaithe, le ballraíocht tharraingte ó Ranna an Rialtais agus Rialtóirí, chun treoraíocht agus faisnéis a thabhairt ar ábhair rialála, lena n-áirítear dea-chleachtas náisiúnta agus idirnáisiúnta i rialachán eacnamaíoch, ábhar na Measúnaithe ar Thionchar Rialála (nó cáipéisí cosúla) agus ceachtanna foghlamtha ón gcás dlí ábhartha. Bheadh feidhmeanna na hOifige Treoraíochta Rialála cosúil leis an Aonad Rialála Níos Fearr (BRU) in Oifig an Taoisigh.

*Ní mór go bhfanfaidh díotáil don chuid is mó coireanna corparáideacha i gCúirt Chuarda Coiriúil* molann an Tuarascáil an córas reatha a choinneáil ina ndéileáiltear leis an gcuid is mó trialacha ar chiontú i gCúirt Chuarda Coiriúil (déileáiltear le coireanna iomaíochais i gCúirt Coiriúil Lárnach/Ard-Chúirt). Léiríonn an Tuarascáil gur taithí le déanaí é go raibh an Cúirt Chuarda Coiriúil lán-ábailta déileáil le trialacha coiriúla corparáideacha casta.

#### *Áirítear le Tuarascáil 4 Scéim Bhille*

Áirítear leis an Tuarascáil 4 Scéim Bhille chun moltaí a chur i bhfeidhm: *Bille Scéime Gníomhaireachta Choir Corparáidigh; Bille Scéime Cumhachtaí Rialála; Bille Scéime Dlíteanais Coiriúla Corparáidigh; agus Bille Scéime Ceartais Coiriúla (Coireanna Gadaíochta agus Calaoise) (Leasú).*

### **1.(B) Comhdhlúthú agus Códú an Dlí**

In 2018, lean an Coimisiún i bhforbairt Tuarascála chun leanúint óna *Pháipéar Buncheisteanna ar Inrochtaineacht, Comhdhlúthú agus Foilseachán Ar Line an Rialacháin* (LRC IP 11-2016) (4ú Chlár Athchóirithe Dlí, Tionscnamh 11). Is aidhm leis an gCoimisiún, a thuilleadh comhairleoireachta a fháil ar an tionscnamh réimse leathan seo, chun a Thuarascálacha a fhoilsiú air sin ar an gcéad chuid de 2020.

### **1.(C) Seirbhís Ghiúiré**

In Aibreán 2018, bhunaigh an Roinn Ceartais agus Comhionannais Grúpa Obire ar Ghiúiré, ar mhaithe le reachtaíocht a ullmhú chun Tuarascáil an Choimisiúin

Ar *Sheirbhís Giúiré* (LRC 107-2013) (3ú Chlár Athchóirithe an Dlí, Tionscnamh 1) a chur i bhfeidhm, ina raibh moltaí ar réimse leathan chun athchóirithe an dlí ar an seirbhís giúiré, leagtha amach faoi láthair in *Acht Giúiré 1976*. Bhí moladh sa Tuarascáil ar ghiúróirí breise i dtrialacha mall curtha i bhfeidhm trí leasú don *Acht Giúiré 1976 ag Acht na gCúirteanna agus Dlí Sibhialta (Forálacha Ilghnéitheacha) 2013*.

## 2. DLÍ AGUS NÓS IMEACHTA CÓIRIÚIL

### 2.(A) Cumarsáidí Díobhálacha agus Sábháilteacht Dhigiteach

Is Bille Bhaill Príobháidigh é an *Bille um Chiapadh, Cumarsáidí Díobhálacha agus Coireanna Gaolmhara 2017* a tháinig ó na tairiscintí dlí coiriúil i dTuarascáil ar *Chumarsáidí Díobhálacha agus Sábháilteacht Dhigiteach* (LRC 116-2016) (4ú Chlár Athchóirithe an Dlí, Tionscnamh 6). Le linn díospóireacht Dara Staid Dáil Éireann ar an mBille ar an 31ú Eanáir 2018, léirigh an Rialtas a intinn chun tacú leis an mBille, agus i ndiaidh dul tríd an Dara Staid, bhí sé tagartha chun smaointeoireachta an Roghchoiste. Ar an 1ú Bealtaine 2019, thug an Rialtas faomhadh leasuithe don Bille. In 2018, d'fhógair an Rialtas freisin go mbeadh sé ag glacadh páirt i gcomhairleoireacht phoiblí (lena n-áirítear fóram poiblí ar an 8ú Márta 2018) ar bhunaíocht an Choimisinéir Sábháilteachta Ar Líne, a mhol Tuarascáil an Choimisinéara freisin. I Márta 2018, d'fhoilsigh an Rialtas cáipéis chomhairleoireachta poiblí a leag amach tairiscintí ar rialachán inneachair díobhálaigh ar líne chun Bille Sábháilteachta Ar Líne a fhoilsiú.

### 2.(b) Pianbhreithe ar Fionraí

In 2018, lean an Coimisiún i bhforbairt Tuarascála chun leanúint óna *Pháipéar Buncheisteanna ar Phianbhreithe ar Fionraí* (LRC IP 12-2017) (4ú Chlár Athchóirithe Dlí, Tionscnamh 5).

### 2.(c) Coireanna Gnéasacha: comhthoil agus creideamh macánta

In 2018, d'fhoilsigh an Coimisiún a *Pháipéar Buncheisteanna ar Fheasacht nó Creideamh Comhthola i nDlí Éignithe* (LRC IP 15-2018). Eascraíonn an Páipéar seo freisin mar fhreagra ar thagairt ón Ard-Aighne déanta i gcomhréir le cuid 4(2)(c) an *Achta an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 1975* chun breathnú ar agus moltaí a thabhairt ar chóir athruithe a dhéanamh don ghné sin chuid 2 *Achta Dlí Cóiriúil (Éigniú) 1981* ag déileáil le feasacht nó creideamh i gcomhthoil. Bhí iarracht an Ard-Aighne déanta le linn díospóireachtaí an Oireachtais ar *Acht Dlí Coiriúil (Coireanna Gnéasacha) 2017* agus cinneadh na Cúirte Uachtaraí in *Na Daoine (DPP) v C.OR.*<sup>8</sup> Is aidhm leis an bPáipéar dearchtaí a lorg ar go leor ceisteanna a bhaineann le heilimint éignithe, lena n-áirítear ar chóir eilimint oibiachtúil “creidimh réasúnta” a chur le cur síos éignithe. Faoi réir an rogha athchóirithe sin, ba chóir go mbeadh creideamh cúisí i gcomhthoil macánta (faoi réir an tástála reatha, suibiachtúil go príomha) agus réasúnta araon (ag iompórtáil eiliminte oibiachtúil leis sin) ionas go mbeidh sé éigiontaithe. Bheadh ionchuimsiú eiliminte oibiachtúil dá leithéid i gcur síos éignithe i gcomhréir le sainmhíniú coireanna dáiríre eile i ndlí na hÉireann, amhail dúnorgain agus gníomhaíocht ghnéasach le páiste, chomh maith le sainmhíniú éignithe i dTuaisceart Éireann, Sasana, Breatain Bheag agus Alba, agus dlínsí dlí comónta eile. Iarrann an Coimisiún freisin an bhfuil gnéithe pearsanta an chúisithe, amhail acmhainn cinnteoireachta (intinne), cinntithe de réir dealraimh lena chreideamh go raibh

---

<sup>8</sup> [2016] IESC 64.

comhthoil réasúnta. Tá ar intinn ag an gCoimisiún a Thuarascáil a fhoilsiú ar an tionscnamh roimh dheireadh 2019.

### **3. DLÍ SIBHIALTA AGUS TRÁCHTÁLA 3.(a) Clúmhillte agus tuairisciú cúirte**

In 2018, d'fhoilsigh an Coimisiún a *Pháipéar Buncheisteanna ar Phribhléid Tuarascálacha le Imeachtaí Cúirte faoi réir Achta Clúmhillte 2009* (LRC IP 16-2018). D'eascairigh sin mar fhreagra ar thagairt ón Ard-Aighne faoi réir Achta 4(2)(c), le *Acht an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 1975* chun measúnú a thabhairt ar chóir an *tAcht Clúmhillte 2009* a leasú chun pribhléid cáilithe nua a chur leis do thuarascálacha ar imeachtaí cúirte nach mbeadh cáilithe don phribhléid absalóideach i gcuid 17 an Achta 2009 a cheanglaíonn le tuarascálacha cúirte “cóir agus cruinn”. D'ardaigh iarracht an Ard-Aighne an cheist ar chóir, ag cur tábhachta san áireamh chun a chinntiú go bhfuil imeachtaí na cúirte inrochtana don phobal tríd na meáin, go mbeadh sé oiriúnach tuarascáil na cúirte a thabhairt nach dtagann laistigh scóip coda 17(2) a bheadh d'ainneoin sin faoi réir pribhléid cháilithe bunaithe ar easnamh mailise; agus an dteastaíonn saoire cúirte ó aon éilimh bainteach le cáilíocht phribhléide sula n-eisítear na imeachtaí sin. Iarrann an Páipéir dearchtaí ar go leor ceisteanna a eascraíonn ón tagairt sin. D'fhoilsigh an Coimisiún a Thuarascáil ar an tionscnamh sin in Iúil 2019. *Tuarascáil ar Phribhléid do Thuarascálacha Imeachtaí Dlí faoi réir Achta Clúmhillte 2009* (LRC 121-2019), lena bhfillfidh an Coimisiún ina Thuarascáil Bliantúil 2019.

### **3.(b) Conarthaí Árachais an Tomhaltóra**

Bhí *Bille Conarthaí Árachais an Tomhaltóra 2017* (Bille Bhaill Príobháidigh, a fuair tacaíocht an Rialtais i bprionsabal) mar ábhar le Tuarascáil imscrúdaithe mionsonraithe ag Comh-choiste an Oireachtais ar Mhaoiniú, Caiteachas Poiblí agus Athchóiriú, agus d'fhoilsigh an Taoiseach i mí na Nollag 2018. Ina dhiaidh sin, d'fhaomhaigh an Bille Tríú Staid (Coiste) i nDáil Éireann ar an 11ú Iúil 2019. Tagann Bille 2017 ó dhréacht ar Bhille i *dTuarascáil ar Chonarthaí Árachais an Tomhaltóra* an Choimisiúin (LRC 113-2015) (3ú Chlár Athchóirithe Dlí, Tionscnamh 34).

### **3.(c) Cosc ar Shochar ó Dhúnbhasú**

D'fhaomhaigh *Bille um Dhlíteanas Sibhialta (Leasú) (Cosc ar Shochar ó Dhúnbhasú) 2017* (Bille Bhaill Príobháidigh, a thacaigh an Rialtas leis i bprionsabal) Dara Staid i nDáil Éireann ar an 4ú Dheireadh Fómhair 2018 agus bhí tagairt d'imscrúdú mionsonraithe ag Coiste Roghnaithe. Tagann Bille 2017 ó dhréacht ar Bhille i *dTuarascáil ar Chosc ar Shochar ó Dhúnbhasú* an Choimisiúin (LRC 114-2015) (4ú Chlár Athchóirithe Dlí, Tionscnamh 7, Modúl 1).

## **4. DLÍ TALÚN, COMHARBAIS AGUS**

### **TRUSTAÍ 4.(a) Dlí um cheannachán riachtanach.**

In 2018, thosaigh an Coimisiún i bhforbairt Tuarascála ar dhlí ceannacháin riachtanaigh, i ndiaidh a *Pháipéar Buncheisteanna ar Cheannacháin Riachtanacha Talún* (LRC IP 13-2017) (4ú Chlár Athchóirithe Dlí, Tionscnamh 8).

### **4.(b) Tiarna talún agus tionónta**

Luaigh Seisiún Fómhair-Geimhridh le Clár Reachtaíochta an Rialtais 2018, i ndiaidh foilseacháin in 2012 Scéime *Bhille Tiarna Talún agus Tionónta* (a tháinig as *Tuarascáil an Choimisiúin ar Dhlí Tiarna Talún agus Tionónta* (LRC 85- 2007) (2ú Chlár Athchóirithe Dlí, Tionscnamh 23), foilseofar *Bille Tiarna Talún agus Tionónta*.

#### **4.(C) Dlí Trustaí agus Achtanna Talún Socraithe**

Dar le Seisiún Fómhair-Geimhridh Chláir Reachtaíochta an Rialtais 2016 (Cuid C) go bhfuil *Bille Trustaí* le bheith foilsithe a dhéanadh comhdhlúthú agus athchóiriú ar *Acht an Iontaobhaithe 1893*, a ghlacann san áireamh Tuarascáil an Choimisiúin ar Dhlí Trustaí: *Tairiscintí Ginearálta* (LRC 92-2008) agus obair an Choimisiúin ar a thionscnamh ar Dhlí Trustaí agus Achtanna Talún Socraithe (3ú Chlár Athchóirithe Dlí, Tionscnamh 21), a eascraíonn ó aisghairm na nAchtanna Talún Socraithe ag *Acht Talún agus Tíolactha Athchóirithe Dlí 2009*.

#### **5. DLÍ TEAGHLAIGH**

##### **Foréigean sa Bhaile**

Glacann an *tAcht Foréigin sa Bhaile 2018* san áireamh moltaí an Choimisiúin i *dTuarascáil ar Ghnéithe Foréigin sa Bhaile* (LRC 111-2013) (3ú Chlár Athchóirithe Dlí, Tionscnamh 24).

#### **6. SEIRBHÍSÍ SLÁINTE**

##### **6.(a) Cúram gairmiúil sa**

###### **bhaile**

In 2018, d'fhoilsigh an Roinn Sláinte Tuarascáil ar thorthaí na comhairleoireachta poiblí ar sheirbhísí cúraim sa bhaile, a thug faomhadh do thairiscintí an Rialtais i gcomhair rialacháin reachtúil chúram sa bhaile, laistigh comhthéacs tairiscintí ginearálta i *dTuarascáil Sláintecare 2017* (Tuarascáil le Coiste an Oireachtais ar Thodhchaí Chúram Sláinte). Chuirfeadh an tuarascáil seo na moltaí i bhfeidhm i *dTuarascáil an Choimisiúin ar Ghnéithe Dlíthiúla Chúram Sláinte Gairmiúil* (LRC 105-2011) (3ú Chlár Athchóirithe Dlí, Tionscnamh 29).

##### **6.(b) Páistí agus comhthoil do chóireáil liachta**

Chuir an *tAcht Chúram Sláinte (Leasú) 2018* (a thosaigh mar Bhille Bhaill Príobháidigh a dtug an Rialtas tacaíocht dó) cuid 4A le *Acht Chúram Sláinte 2001*. Chuir sé sin na moltaí sin i bhfeidhm ag *Tuarascáil ar Pháistí agus an Dlí: Cóireáil Liachta* (LRC 103-2011) (3ú Chlár Athchóirithe Dlí, Tionscnamh 26) maidir le achtú prionsabail ginearálta a bhaineann le comhthoil do chóireáil i socrú chúram meabhairshláinte. Tháinig dhá Bhille Bhaill Príobháidigh faoi chomhairleoireacht in 2018 freisin ón Tuarascáil: *An Bille Meabhairshláinte (Leasú) 2016* (faofa ag Seanad Éireann ar an 27 Meitheamh 2018; imscrúdú mionsonraithe ag Comh-choiste an Oireachtais ar Shláinte, Márta 2019) (socrúchán aoisoiriúnach do dhaoine faoi 18 i gcúram meabhairshláinte); agus an *Bille Meabhairshláinte (Acmhainn Comhthola don Chóireáil) 2018* (faofa Dara Staid, Seanad Éireann 10 Dheireadh Fómhair 2018) (acmhainn comhthola dhaoine 16 agus 17 d'aois i gcúram meabhairshláinte).

#### **7. DLÍ IDIRNÁISIÚNTA**

In 2018, d'fhoilsigh an Coimisiún, le tacaíocht na Roinne Gnóthaí Seachtraí agus Trádála, *Dréacht ar Fhardal Comhaontuithe Idirnáisiúnta sínithe ag an Stát (LRC IP 14-2018)* (4ú Chlár Athchóirithe Dlí, Tionscnamh 10). Comhdhéanann sé dréacht ar fhardal bunaithe ar shuibhacht a chomhdhéanann 1,400 iontráil eagraithe faoi réir 38 ceannlítir suibhachta. Tháinig an chuid is mó iontrálacha ón Roinn Gnóthaí Seachtracha agus Sraith Chonradh Éireannach Trádála (ITS) le comhaontuithe idirnáisiúnta daingnithe. Áirítear le dréacht Fhardal freisin comhaontuithe idirnáisiúnta a shínigh an Stát ach gan daingniú. Leis sin, rinne Fardal an Choimisiúin iarracht nuair is féidir gach iontráil a nascadh le bearta comhfhreagracha náisiúnta in Achtanna agus,

más cuí, Rialacháin reachtúla. Is dréacht é Fardal an Choimisiúin ina bhfuiltear ag obair, agus tá sé á fhoilsiú i suíomh gréasáin an Choimisiúin mar bhunús ar phlé



poiblí. Beidh sé nuashonraithe agus forlíonta nuair is gá. Comhdhéanann an dréacht ar Fhardal ceann de dhá thoradh an tionscnaimh. Beidh an dara thoradh ina Pháipéar Plé, a leagfaidh amach na modheolaíochtaí in úsáid ag an Stát chun oibleagáidí idirnáisiúnta a chur i bhfeidhm i ndlí náisiúnta. Is aidhm leis an gCoimisiún an Páipéar Plé a fhoilsiú roimh an chéad chuid de 2020, a chríochnóidh an obair ar an tionscnamh.

## CAIBIDIL 3 ROCHTAIN AR REACHTAÍOCHT

---

### TÚS ÁITE

---

Déantar leasuithe go rialta i ndlí na hÉireann, só is féidir leis an reachtaíocht de réir achtaithe athrú go suntasach le ham. Tá obair an Choimisiúin ar Rochtain ar Reachtaíocht beartaithe chun é a éascú do gach úsáideoirí, gairmiúil agus eile, chun an dlí a aimsiú ina staid reatha seachas mar a rinneadh ar dtús. Chun an cuspóir sin a bhaint amach, soláthraíonn an Coimisiún 3 príomh-acmhainn, an tEolaire Reachtaíochta, Achtanna Athbhreithnithe agus Liosta Aicmithe Reachtaíochta.

Is innéacs ar líne é an **tEolaire Reachtaíochta** le athruithe reachtacha ar reachtaíocht, lena n-áirítear Achtanna roimh 1922 atá fós i bhfeidhm. Ceadáíonn sé d'úsáideoirí na leasuithe a chuireann tionchar ar phíosa reachtaíochta a aithint, lena n-áirítear nuair a bhí forálacha aisghairthe, agus léiríonn sé má theastaíonn ordú um thosach chun foráil a chur in éifeacht. Ó 1962, tugann sé liosta freisin d'orduithe um thosach agus Ionstraimí Reachtúla eile déanta faoi réir cumhachta an Achta; leanann an obair chun ionchuimsithe na faisnéise sin d'Achtanna níos sine. Le linn 2018, bhí sé á choinneáil nuashonraithe laistigh 1-2 seachatin.

Déanann an Coimisiún freisin agus foilsíonn sé os cionn 360 **Acht Athbhreithnithe** a léiríonn gach Acht leasaithe le gach leasuithe, anótáilte go hiomlán, in aon cháipéis amháin. Leis sin bíonn an léitheoir in ann breathnú ar an Acht mar atá sé faoi láthair, chomh maith le féachaint ar fhaisnéis ar leagaineacha roimhe seo, cén fhorálacha nó leasuithe a bhí tosaithe agus cathain, agus iad sin nár thosaigh go fóill.

Ceadáíonn an **Liosta Aicmithe Reachtaíochta** d'úsáideoirí an reachtaíocht atá uathu a lorg. Foilsítear Achtanna an Oireachtais in ord chroineolaíoch de réir bliana, ach ní chuirtear iad in eagar de réir ábhair. Dá bhrí sin, fiú nuair a aimsíonn úsáideoir Príomh-Acht amháin *Acht Dlí Teaghlaigh 1995*, ní chuidíonn an reachtaíocht de réir liostaithe go croineolaíoch chun reachtaíocht um dhlí teaghlaigh nó páistí eile a aimsiú. Liostálann Liosta Aicmithe Reachtaíochta os cionn 2,000 Acht i bhfeidhm faoi 36 teideal ábhair. Dá bhrí sin, mar shampla, is féidir le úsáideoir teacht ar gach reachtaíocht teaghlaigh faoi Cheannlíir 17 (Dlí Teaghlaigh) agus gach reachtaíocht ar sheirbhísí airgeadais agus institiúidí creidmheasa, lena n-áirítear baincfeacht agus árachas faoi Cheannlíir 18 (Seirbhísí Airgeadais agus Institiúidí Creidmheasa).

---

### EOLAIRE REACHTAÍOCHTA

---

Coinníonn an Coimisiún an tEolaire Reachtaíochta (LD), innéacs ar athruithe reachtaíochta, foilsithe ar shuíomh gréasáin leictreonach Leabhar Reachtanna (eISB) á óstáil ag Oifig an Ard-Aighne. Déanann an LD anailís ar gach rialachán nua, luann sé a éifeachtaí ar reachtaíocht reatha, agus tugann sé taifead ar na héifeachtaí i dtáblaí le gach Acht. Dá réir, mar shampla, chun breathnú ar gach athruithe don *Acht Comharbais 1965* óna bhunaíocht, is féidir le úsáideoir teacht ar an Acht 1965 ar eISB, agus an tábla athruithe nasctha a lorg.

Áirítear leis an LD táblaí d'Achtanna roimh 1922 atá fós i bhfeidhm. Áirítear leis freisin táblaí d'ionstraimí reachtúla agus éifeachtaí reachtacha déanta ag ionstraimí reachtúla ón ndáta reatha ag dul siar go dtí 1 Eanáir 1972. In 2016, ar bhun Chás Gnó, fuair an Coimisiún faomhadh sonrath breise do mhaoiniú ón Roinn Caiteachais Poiblí agus Athchóirithe (DPER) chun an tEolaire a fhairsingiú

D'ionstraimí reachtúla siar go 1972 nuair a chuaigh Éire isteach san Aontas Eorpach (Comhphobal Eorpach ag an am). I ndiaidh earcaíocht fhógraithe go poiblí a dhéanamh ag tús 2017 don tionscnamh seo, thosaigh an obair air ag Ceathrú 2 2017, agus bhí sé críochnaithe laistigh an tréimhse 2 bhliana beartaithe i Márta 2019.

Coinníonn an Coimisiún an LD ar dhá fhormaid, sean-fhormaid a fuair an Coimisiún ó oidhreacht in 2006, a liostálann leasuithe d'Achtanna amháin, agus formáid nua curtha ar fáil ag an gCoimisiún lena n-áirítear faisnéis thosaithe agus reachtaíocht thánaisteach bainteach leis chomh maith le liosta leasuithe. In 2018, de bharr oibre ar an maoiniú ó DPER, tugadh síneadh breise don fhormaid nua siar ó 1990 go 1974.

Bhí an LD coinneáilte nuashonraithe laistigh 1-2 seachtain in 2018.

---

## ACHTANNA ATHBHREITHNITHE

---

### **Achtanna Athbhreithnithe**

Ullmhaíonn an Coimisiún agus nuashonraíonn sé comhdhlúthuithe riaracháin ar líon Achtanna a fhásann, anois os cionn 360, a nglaoítear Achtanna Athbhreithnithe. Tá timpeall 200 de na Achtanna sin a chaithe ó 2005 i leith agus bhí siad leasaithe i scríbhinn (amhail *Acht na gComhlachtaí 2014* agus *Acht um Chosaint Sonraí 2018*), seachas Achtanna Airgeadais agus *Acht Comhdhlúthaithe Leasa Sóisialaigh 2005*, a bhfuil, de réir luaite thíos, Acht Athbhreithnithe in ullmhúchán dó faoi láthair. Tá na Achtanna Athbhreithnithe eile timpeall 160 roghnaithe roimh 2005 agus áirítear leo grúpaí amhail dlí fostaíochta, dlí páistí, dlí teaghlaigh agus Achtanna tráchta bóthair; áirítear leo Achtanna a bhíonn go mór in úsáid amhail *Acht Airm Tine 1925*, *Acht Tráchta Bóthair 1961*, *Acht Comharbais 1965*, *Acht na gComhphobal Eorpaigh 1972*, *Acht Rialaithe Tógála 1990* agus *Acht Pleanála agus Forbartha 2000*. Faigheann ullmhúchán na nAchtanna Athbhreithnithe cúnamh ó obair an Choimisiúin ar an Eolaire Reachtaíochta.

Tugtar nuashonrú do na Achtanna Athbhreithnithe laistigh 1-2 mí an leasaithe agus foilsítear iad ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin. Tá siad nasctha go hindibhidiúil ón Acht ábharach bunaidh ar an eSB, le rogha taispeána de réir coda agus ag an Acht iomlán i bhformáid HTML, le nótaí, agus Acht iomlán in PDF, le nó gan nótaí. Áirítear leis na nótaí foinsí aon athruithe agus faisnéis thosaithe. In 2018 ullmhaíodh os cionn 300 athbhreithniú ar Achtanna Athbhreithnithe laistigh dhá mhí leasuithe, go leor nuashonruithe don Acht céanna.

Is féidir breathnú orthu ag <http://revisedacts.lawreform.ie/revacts/alpha>

In 2018, d'aontaigh an Coimisiún leis an Roinn Gnóthaí Seachtracha agus Cosaint Sóisialaigh chun comhoibriú ar mhaithe le Acht Athbhreithnithe a ullmhú agus a fhoilsiú den *Acht Comhdhlúthaithe Leasa Sóisialaigh 2005*. Beidh sin ag corprú gach leasuithe d'Acht 2005 a rinneadh ó 2005 in 26 Acht Leasaithe Leasa Sóisialaigh agus, ar scála níos lú, in 14 Acht eile an Oireachtais. Áireofar leis an Acht Athbhreithnithe freisin mionsonraithe eagarthóireachta le cúpla céad ionstraim reachtúla déanta faoi réir an Achta 2005, nó déanta faoi réir rialacháin níos luaithe ach a lean i bhfeidhm ag s.362(2) an Achta 2005.

I ndiaidh plé idir an Roinn agus an Coimisiún, thosaigh oifigeach na Roinne ag obair ag tús 2019 leis an gCoimisiún chun an leagan Athbhreithnithe a fhoilsiú den Acht 2005. Tá obair ar siúl i gcomhréir go hiomlán le Lámhleabhar Oibriúcháin an Choimisiúin um Ullmhúcháin Achtanna Athbhreithnithe. Táthat ag siúl

go mbeidh ar a laghad 12 mí ag teastáil chun an obair a chríochnú. Ós rud é go bhfuil an obair i gceist á déanamh ag ball foirne reatha na Roinne agus foireann reatha an Choimisiúin, níltear ag súil go mbeidh aon chostais breise i gceist leis an tionscnamh seo. Creideann an Roinn agus an Coimisiún araon go mbeidh an obair an-chabhrach nuair a bhíonn sí críochnaithe agus cinnteoidh sin go mbeidh corpas dlí leasa sóisialaigh níos inrochtana agus gur féidir é a choinneáil nuashonraithe sa todhchaí.

---

## LIOSTA AICMITHE REACHTAÍOCHTA

---

### **Liosta Aicmithe Achtanna**

Coimeádann an Coimisiún liosta Achtanna i bhfeidhm aicmithe faoi 36 ceannlítear nó teideal ábhair. Tá reachtaíocht na hÉireann ar fáil don phobal faoi láthair san ord ina ndearnadh í agus liostaithe ar an eISB go croineolaíoch de réir uimhreach. Dá bhrí sin, is deacair do dhlíodóirí agus don phobal araon a bheith feasach ar na nAchtanna go léir a dhéileáil le ábhar amháil dlí comhshaoil, rialtas áitiúil nó pósadh. Eagraíonn an Liosta Aicmithe na Achtanna i ngrúpaí de réir ábhair agus dá bharr is pointe rochtana úsáideach é. Tá sé ar fáil ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin agus nasctha ó leathanach baile an eISB.

### **Dréacht ar Liosta Aicmithe Ionstraimí Reachtúla**

In 2016 d'fhoilsigh an Coimisiún dréacht ar Liosta Aicmithe Ionstraimí Reachtúla chun cuidiú le Liosta Achtanna. Bhí timpeall 15,000 ionstraim reachtúil liostaithe ann faoina nAchtanna cumasaithe, le os cionn 35,000 ionstraim déanta ó bhunaíodh an Stát. Fuair an Coimisiún cúnamh ó aiseolas faighte ó Ranna an Rialtais le 3 bhliana anuas. Aithníodh go leor ionstraim mar chaite, as feidhm, dímholta nó míchuí. Tá sé beartaithe go mbeidh an liosta seo ina liosta oibre, á fheabhsú de réir is a thagann eolas nua chun solais, agus cuidiú mar acmhainn do dhréachtaithe agus reachtóirí in aisghairm reachtaíochta as feidhm, ag tabhairt níos mó soiléire don leabhar reachtanna. Le forbairt leanúnach Eolaire Reachtaíochta d'Ionstraimí Reachtúla, tá stór inrochtana go poiblí ann anois chun aisghairm agus athruithe eile d'ionstraimí reachtúla a lua. Nuashonraíodh an Liosta Aicmithe Achtanna lena thuilleadh aiseolais agus foilsíodh é mar eagrán Mheán Fómhair 2016.

Lean obair ar ionchuimsiú na Liostaí Aicmithe leis an mbunachar sonraí Eolaire Reachtaíochta nua, ar mhaithe le nuashonruithe sa todhchaí a bhunú agus cosc a chur ar dhúbailt na hoibre. Tá sé ar intinn ag an gCoimisiún leagan nua a fhoilsiú sa bhealach sin in 2019.

---

## TIONSCNAMH ATHBHREITHNITHE DLÍ ROIMH REACHTA 1922

---

In 2018, sheol an Coimisiún tairiscint chuimsitheach chuig Oifig an Ard-Aighne chun eilimintí áirithe an Tionscnaimh Athbhreithnithe Dlí Reachta (SLRP) a chríochnú thar tréimhse 3 bhliana. Thosaigh torthaí an tionscnaimh SLRP le achtú *Achta Athbhreithnithe ar Dhlí Reachtach (Roimh 1922) 2005*. D'achtaigh an tionscnamh, trí sraith 5 Acht Athbhreithnithe breise, idir 2007 agus 2016, cur in eagar suntasach ar leabhar reachtanna na hÉireann, ní hamháin ag aisghairm reachtaíochta as feidhm roimh 1922 agus i ndiaidh 1922 ach freisin ag tabhairt liostaí deiridh Achtanna poiblí, áitiúil agus príobháideach roimh 1922 coinneáilte. Leis sin, ba shoiléir go leor an méid reachtaíochta príomha roimh 1922 a fhanann i bhfeidhm ar an Stát.

Baineadh amach leibhéal cosúil soiléire maidir le reachtaíocht thánaisteach roimh 1922 (a nglaoitear ionstraimí reachtúla anois) déanta suas go 1820. D'aisghair *Acht Athbhreithnithe ar Dhlí Reachtach 2015* gach ionstraim déanta roimh 1 Eanáir 1821 seachas méid teoranta coinneáilte agus leagtha amach i sceideal an Achta sin. Ba é tairiscint an Choimisiúin d'Oifig an Ard-Aighne ná gur chóir leanúint leis an obair sin agus gur chóir imscrúdú a thabhairt ar an reachtaíocht thánaisteach fágtha freisin, déanta idir 1821 agus 1922, chun a chinntiú cad ar chóir a aisghairm nó a choinneáil. Beidh buaicphointe na hoibre sin in achtú dhá Bhille ar leithligh, an chéad cheann ag déileáil le ionstraimí ó 1821 go 1893 (atá níos deacra le aimsiú agus anailísiú) agus an dara cheann leo sin ó 1894 go 1922 (nuair a bhí eagráin oifigiúla foilsithe). I ndiaidh achtaithe, thabharfadh na Billí sin léargas cuimsitheach ar reachtaíocht thánaisteach roimh 1922 a théann le léargas cuimsitheach faighte cheana ag obair SLRP ar na Achtanna roimh 1922. I Samhain 2018, chomhaontaigh Oifig an Ard-Aighne tacaíocht a thabhairt do thairiscint an Choimisiúin agus i Márta 2019, rinne an Coimisiún próiseas earcaíochta i gcomhair bainisteora tionscadail don obair sin. Ag eascrú as sin, ceapadh Fiona Carroll, Aturnae, mar bhainisteoir tionscadail ar tréimhse 3 bhliana.

## CAIBIDIL 4 RIARACHÁN

---

### TÚS ÁITE

---

Is aidhm leis an gCoimisiún seirbhísí riaracháin corparáidigh a chur ar fáil atá éifeachtach, nua-aoiseach agus gairmiúla don Choimisiún chun tacú leis a aidhmeanna a bhaint amach. An toradh leis sin ná timpeallacht oibre ina dtacaíonn aonaid riaracháin le hobair dhlíthiúil an Choimisiúin, ag tabhairt seirbhísí tacaíochta gnó corparáidigh sármhaith amhail bainistíocht ar acmhainní daonna, bainistíocht airgeadais, tacaíocht dhlíthiúil agus corparáideach, teicneolaíocht fhaisnéise, agus seirbhísí leabharlainne agus faisnéise.

Tá struchtúr eagraíochta an Choimisiúin (ó Nollaig 2018) leagtha amach in Aguisín 1.

---

### AN COIMISIÚN

---

Comhdhéanann Uachtarán agus 4 Choimisinéir eile an Coimisiún. Ceaptar Coimisinéirí ag an Rialtas ar téarma suas go dtí 5 bhliana, agus is féidir lena gceapachán a bheith athnuaite. Go dtí Meán Fómhair 2018, ba é An Breitheamh Onórach John Quirke é Uachtarán an Choimisiúin, iar-bhreitheamh na hArd-Chúirte, a bhí ina Uachtarán ó 2012. I mí Dheireadh Fómhair 2018, cheap an Rialtas An Breitheamh Onórach Mary Laffoy, iar-bhreitheamh leis an gCúirt Uachtarach, mar Uachtarán an Choimisiúin ar thréimhse 3 bhliana. As an 4 Choimisinéir eile, ba ghnách d'aon Choimisinéir a bheith ceaptha ar bhonn lán-aimseartha (agus, in éifeacht, chomh maith mar phríomhfheidhmeannach) agus don 3 Choimisinéir eile a bheith ceaptha ar bhonn páirt-aimseartha. Coimisinéir lán-aimseartha is é Raymond Byrne BL, a bhí roimh an gceapachán seo ina Stiúrthóir Taighde sa Choimisiún. Bhí sé ceaptha ar thréimhse 5 bhliana in Aibreán 2016, i ndiaidh próisis ceapacháin poiblí faoi choimirce Choimisiúin Ceapacháin Ardleibhéil (TLAC) agus an tSeirbhís Cheapacháin Poiblí (PAS). Is iad an 3 Choimisinéir (páirt-aimseartha), ar ceapadh do thréimhse 5 bhliana i 2015, ná: An tOllamh Donncha O'Connell, Scoil Dlí OÉ Gaillimh, Mr Tom O'Malley, Abhcóide Dlí, agus Scoil Dlí OÉ Gaillimh; agus an Breitheamh Onórach Carmel Stewart, breitheamh na hArd-Chúirte.

Tugann an Coimisiún moltaí don Rialtas ar ábhar an chláir athchóirithe dlí, cinneann sé ábhair torthaí taighde an Choimisiúin (le fáil i bPáipéir Buncheisteanna agus Tuarascálacha), agus déanann sé cinntí tábhachtacha riaracháin agus airgeadais. Casann an Coimisiún go foirmiúil le chéile mar chomhlacht ar a laghad 10 n-uair sa bhliain.

---

### AN COISTE BAINISTÍOCHTA

---

Le linn 2018, chomhdhéan Coiste Bainistíochta an Choimisiúin Coimisinéir lán-aimseartha, Stiúrthóir Taighde, Bainisteoir Rochtana ar Reachtaíocht agus Ceannaire Riaracháin. Casann an Coiste Bainistíochta ar bhonn rialta chun athbheithiú a thabhairt ar gach ceisteanna mhóra ábhartha d'oibriúchán éifeachtacht an Choimisiúin. Ceann de phríomh-fhreagrachtaí an Choiste ná monatóireacht

A thabhairt ar dhul chun cinn na dtargaidí leagtha amach i bPlean Gnó Bliantúil an Choimisiúin, a ndéantar nuashonrú air ar bhonn ráithiúil. Ag deireadh 2018, bhí Coiste Bainistíochta an Choimisiúin fairsingthe le Leas-Stiúrthóir Taighde, Bainisteoir Leabharlainne agus Faisnéise agus an bheirt Leas-Bhainisteoir Rochtana ar Reachtaíocht.

---

## FOIREANN RIARACHÁIN

---

Ó Nollaig 2018, chomhdhéan foireann riaracháin an Choimisiúin Ceannaire Riaracháin agus foireann triúir (3):

Le linn 2018, bhí freagracht ghinearálta ag an Riarachán as:

- Bainistíocht, próiseáil agus tuairisciú ar gach idirbhirt airgeadais sa Choimisiún
- Bainistíocht ar infreastruchtúr fáilteachais agus IT an Choimisiúin
- Bainistíocht ar fheidhm acmhainní daonna an Choimisiúin
- Tacaíocht riaracháin a sholáthar don fheidhm taighde
- Go leor feidhmeanna riaracháin a dhéanamh maidir le seoltaí foilseacháin agus foilseachán ar líne Páipéir Buncheisteanna agus Tuarascálacha (agus priontáil teoranta Tuarascálacha).

D'eagraigh an Riarachán freisin dáileachán foilseacháin an Choimisiúin agus chun pleanála agus eagraithe go leor tascanna bainteach le seoladh foilseacháin an Choimisiúin chomh maith le bainistíocht ar ócáidí agus seirbhísí chorparáideacha bainteach le seoltaí, seiminéir agus an comhdháil bliantúil.

---

## FOIREANN TAIGHDE AGUS LEABHARLAINNE

---

Is príomh-ról leis an bhfoireann taighde dréachtaí a dhéanamh ar théacsanna chun smaointeoireachta an Choimisiúin. Áirítear leis sin Páipéar Scóipe tosaigh a ullmhú do thionscnamh a leagann amach paraiméadair na réimsí faoi chaibidil. I staideanna ina dhiaidh sin le tionscnamh, baineann sin le forbairt dréachta ar Pháipéar Buncheisteanna agus dréacht ar Thuarascáil.

### **Foireann Taighde**

In 2018, bhí an fhoireann taighde faoi cheannas ag Stiúrthóir Taighde, An tOllamh Ciarán Burke. In 2018, i ndiaidh don Choimisiún faomhadh a fháil chun post Leas-Stiúrthóra Taighde a chruthú, rinne sé an próiseas earcaíochta. Mar thoradh, ceapadh Dr Robert Noonan don phost i Meitheamh 2018.

In 2018, bhí obair Rochtana ar Reachtaíocht an Choimisiúin (Eolaire Reachtaíochta, Achtanna Athbhreithnithe agus Liosta Aicmithe Reachtaíochta) faoi mhaoirseacht Bainisteora Rochtana ar Reachtaíocht, Alma Clissmann, Aturnae, agus Leas-Bhainisteoir, Kate Doran. Le linn 2018, rinne an Coimisiún feachtas earcaíochta fógraithe go poiblí do thaighdeoirí dlíthiúla (atá gníomhach ar chonarthaí téarma daingnithe) agus, i ndiaidh agallaimh iomaíochta, d'fhorbair sé painéal taighdeoirí óna féidir leis a chinntiú go bhfuil a 8 bpost Taighdeora Dlíthiúil lán-aimseartha ceadaithe líonta.

In 2018, lean an Coimisiún a thionscnamh 2 bhliana, tosaithe in 2017, chun Eolaire

Reachtaíochta a shíneadh i gcomhair Ionstraimí Reachtúla siar go 1972. Bhí an obair sin faoi



Bhainistíocht tionscadail ag Fiona Carroll, Atur nae, le cabhair ó 2 thaighdeoir dlíthiúil ceadaithe. Críochnaíodh an tionscnamh sin go rathúil ar sceideal i Márta 2019.

Tugann an Stiúrthóir Taighde, le cúnamh (ó Mheitheamh 2018) Leas-Stiúrthóir Taighde, ceannas agus bainistíocht ar fhoireann taighde athchóirithe dlí, agus go ginearálta tugann sé comhairle do thaighdeoirí ar mhaitheas le toradh cuí agus cáilíocht oibre a chinntiú. Áirítear leis sin taighde ginearálta a dhéanamh ar chúla, Páipéir Buncheisteanna a ullmhú, dréachtaí ar cháipéisí a ullmhú mar aon le dréacht ar Pháipéir Buncheisteanna agus Tuarascálacha chun smaointeoireachta an Choimisiúin. Casann an Stiúrthóir Taighde, an Leas-Stiúrthóir Taighde, an Bainisteoir Rochtana ar Reachtaíocht agus an fhoireann taighde dlíthiúil ar bhonn rialta mar ghrúpa chun léargais a roinnt ar na réimsí ina bhfuil siad ag déanamh taighde. Moltar do thaighdeoirí foilsíú i siurnail dlí ábharthaí le linn a dtréimhse leis an gCoimisiún. Áirítear leis sin ailt ag dul i ngleic le réimsí ina bhfuil an taighdeoir ag obair go gníomhach.

### **Seirbhísí Leabharlainne agus Faisnéise**

Is príomh-ról le leabharlann an Choimisiúin tuar agus freagra a thabhairt ar riachtanais na gCoimisinéirí agus foireann taighde na gCoimisinéirí do sheirbhísí leabharlainne agus faisnéise.

Le linn 2018, lean an Bainisteoir Leabharlainne agus Faisnéise ag obair i gcomhairle leis na foirne taighde chun rochtain tráthúil a thabhairt d'acmhainní leictreonacha agus cruachóip nua. Fuair siad sin tacaíocht ó nuashonruithe feasachta reatha laethúla agus seachtainiúla araon agus oiliúint ghrúpa ar go leor seirbhísí á gcur ar fáil ag an leabharlann. D'oibrigh sí freisin chun feabhas a chur ar réimse agus mionsonraí faisnéise soláthraithe ar ardán cuardaigh seachtraigh do thionscnamh an Choimisiúin agus foilseacháin corparáideacha, ar fáil trí shuíomh gréasáin an Choimisinéara; lena n-áirítear ach gan a bheith teoranta do leagan Gaeilge ar an leathanach tosaithe.

---

## AIRGEADAIS

---

### **Ioncaim agus caiteachas**

Faigheann an Coimisiún maoiniú ó dheontas ón Aire Caiteachais Poiblí agus Athchóirithe trí Oifig an Ard-Aighne. Tá ioncaim iomlán faighte in 2017 ó gach foinse (lena n-áirítear deontas cuidithe, glanmaoiniú iarchurtha ó phinsin, aistriú chuig cuntas caipitil, díolachán foilseacháin agus ioncaim faighte ón Roinn Coimirce Sóisialaí) leagtha amach i Ráitis Airgeadais an Choimisiúin do 2018 in Aguisín 3 thíos. Chlúdaigh an caiteachas gearrtha tuarastail agus aoisliúntas Coimisinéirí agus foirne, cíós agus fochostais áitribh, cothabháil leabharlainne an Choimisiúin, cothabháil gréasáin IT an Choimisiúin agus costais priontála agus dáileacháin.

---

## SOCRÚCHÁIN RIALACHAIS

---

Is leis an gCoimisiún freagracht agus cuntasacht ghinearálta as gníomhaíochtaí an Choimisiúin. Faigheann an Coimisiún cúnamh sa ról sin ón gCoiste Bainistíochta, foireann Riaracháin agus Taighde. Is é Oifigeach Cuntasaíochta an Choimisiúin Ard-Stiúrthóir Oifige an Ard-Aighne.

Faoi réir nósanna imeachta cuntasafóichta reatha, bíonn maoiniú tarraingte ó Oifig an Ard-Aighne ar bhonn míosúil trí mheán deontais. Tá comhaontú seirbhíse ann idir an Coimisiún agus Oifig an Ard-Aighne.

### **Iniúchadh Seachtrach**

Seoladh cuntais dílisithe do 2018 chuig an Ard-reachtair agus Ard-Iniúcháir i gcomhair iniúchta agus tá siad leagtha amach in Aguisín 3 thíos. I ndiaidh do na cuntais a bheith faofa, seoltar iad chuig an Aire Caiteachais Poiblí agus Athchóirithe agus cuirtear iad os comhair Tithe an Oireachtais i gcomhréir le *Acht um Choimisiúnú Athchóirithe Dlí 1975*.

### **An Coiste Iniúchta**

Faigheann an Coimisiún iniúchadh ón gCoiste Iniúchta le Oifig an Ard-Aighne gach bliain.

### **Íocaíocht thráthúil**

Níor ghearr an Coimisiún aon phionóis úis moille le linn 2018 faoi réir an *Achta um Íocaíocht Thráthúil na gCuntas 1997*, de réir leasaithe ag *Rialacháin an Chomhphobail Eorpaigh (Íocaíocht Dhéanach in Idirbhirt Tráchtála) 2002*.

### **Achtanna Eitice in Oifigí Poiblí 1995 agus 2001**

Is comhlacht poiblí é an Coimisiún Athchóirithe Dlí chun cuspóirí *Achtanna Eitice in Oifigí Poiblí 1995 agus 2001*.

---

## **CÓD CLEACHTAIS UM RIALACHAS COMHLACHTAÍ AN STÁIT**

---

Le linn tréimhse an Tuarascála Bhliantúla seo, chinntigh an Coimisiún go raibh a pholasaithe agus nósanna imeachta i gcomhréir le Cód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí an Stáit 2016.

Soláthraíonn an Cód Cleachtais creatlach chun cur i bhfeidhm dea-chleachtais i rialachas corparáideach ag comhlachtaí tráchtála agus neamh-thráchtála an stáit. Tugann an Cód breac-chuntas ar riachtanais comhréireachta do chomhlachtaí neamh-thráchtála amhail an Coimisiún Athchóirithe Dlí sna réimsí a leanas, a phléitear thíos:

- Tuarascálacha, Luach Saothair agus Cuntais
- Córas Rialaithe Airgeadais Inmheánaigh
- Iompar Stiúrthóirí agus Fostaithe
- Soláthar
- Taisteal agus Maireachtáil
- Bainistíocht ar Rioscaí
- Ráiteas Torthaí

### **Tuarascálacha, Luach Saothair agus Cuntais**

Leagann Aguisín 3 an Tuarascála Bhliantúla seo faisnéis ghinearálta ar ioncam agus airgeadas an Choimisiúin in 2018.

Tá sceideal freastail freisin ag Aguisín 3 ag cruinnithe an Choimisiúin do 2018, lena n-áirítear táillí agus caiteachais, más ann, faighte ag gach aon Choimisinéir.

Tá figiúirí ann freisin maidir le tuarastail, caiteachais agus costais gearrtha le freastal ar chomhdhálacha do na Coimisinéirí in 2018.

### **Taisteal agus Maireachtáil**

Eagraíodh eiltí agus lóistín agus íocadh iad roimh ré don Aonad Seirbhísí Dlíthiúla agus Corparáideacha i gcomhréir le polasaí taistil an Rialtais, agus bhí aon chaiteachais eile gaolmhara íoctha le dearbháin. Tá faisnéis in Aguisín 3 maidir le freastal ag foireann an Choimisiúin ag comhdhálacha thar lear in 2018:

### **Córas Rialaithe Airgeadais Inmheánaigh**

Tá córas cuí rialaithe airgeadais i bhfeidhm ag an gCoimisiún Athchóirithe Dlí, a dtugtar athbhreithniú dó gach bliain ag an ard-reachtair agus Ard-Iniúcháir agus ag an gCoiste Iniúchta le hOifig an Ard-Aighne.

### **Iompar Coimisinéirí agus Fostaithe**

Tá Cód Iompair Gnó ag an gCoimisiún Athchóirithe Dlí do Choimisinéirí, ar glacadh leis agus a bhí faofa go foirmiúil. Is státseirbhísigh iad foireann Riaracháin an Choimisiúin agus iarrtar orthu cloí le riachtanais Chód Seirbhíse Sibhialta um Chaighdeáin agus Iompar agus *Acht um Rúin Oifigiúla 1963*.

### **Soláthar**

Déantar soláthar i gCoimisiún Athchóirithe Dlí ag an bhfoireann Riaracháin, a chinntíonn go bhfuil soláthair i gcomhréir le dlí an AE agus ciorcláin an Rialtais. Tá siad i dteagmháil go rialta le hOifig Soláthair an Rialtais chun leas a bhaint as seirbhísí faoi bhainistíocht lárnach nuair atá siad ar fáil.

### **Taifead Rioscaí an Choimisiúin**

Rinneadh nuashonrú ar Thaifead Rioscaí an Choimisiúin in 2018 agus coinneáiltear é faoi athbhreithniú rialta ag an gCoimisiún.

### **Ráiteas Straitéiseach agus Plean Gnó**

Meaitseáiltear Príomh-aidhmeanna *Ráitis Straitéisigh 2018-2020* an Choimisiúin ag leibhéal eagraíochta ag targaid leagtha amach i bPlean Gnó an Choimisiúin. Tá targaid ráithiúla ag an bPlean Gnó faoi réir gach aidhme. Déantar monatóireacht ar dhul chun cinn déanta ar na targaidí sin ar bhonn rialta ag an gCoiste Bainistíochta.

### **PMDS**

Déantar bainistíocht ar fheidhmíocht bhaill foirne aonair (agus taighdeoirí dlíthiúla, a bhí go léir fostaithe in 2018 ar chonarthaí téarma daingnithe) trí Chóras Bainistíochta ar Fheidhmíocht agus Forbartha (PMDS).

---

## **ÉIFEACHTACHT FHUINNIMH**

---

I gcomhréir le *Rialacháin an Chomhphobail Eorpaigh (Éifeachtacht Úsáide-deiridh Fuinnimh agus Seirbhísí Fuinnimh) 2009* (SI Uimh.542 2009) agus Treoir 2006/32/EC, chinntigh an Coimisiún le linn 2018 gur ghlac sé céimeanna cuí maidir le caomhnú fuinnimh agus bearta laghdaithe ina áitribh oifige.

---

## **AN tACHT UM SHAORÁIL FAISNÉISE 2014**

---

Leanann an Coimisiún ag cloí lena oibleagáidí faoi réir *Achta um Shaoráil Faisnéise 2014* i gcomhréir lena Scéim Saoirse Faisnéise (FOI), atá

Foilsithe ina shuíomh gréasáin, [www.lawreform.ie](http://www.lawreform.ie) Déantar iarratais FOI a logáil ar Loga FOI an Choimisiúin, atá mar chuid dá Scéim FOI. In 2018, fuair an Coimisiún iarratas FOI amháin.

---

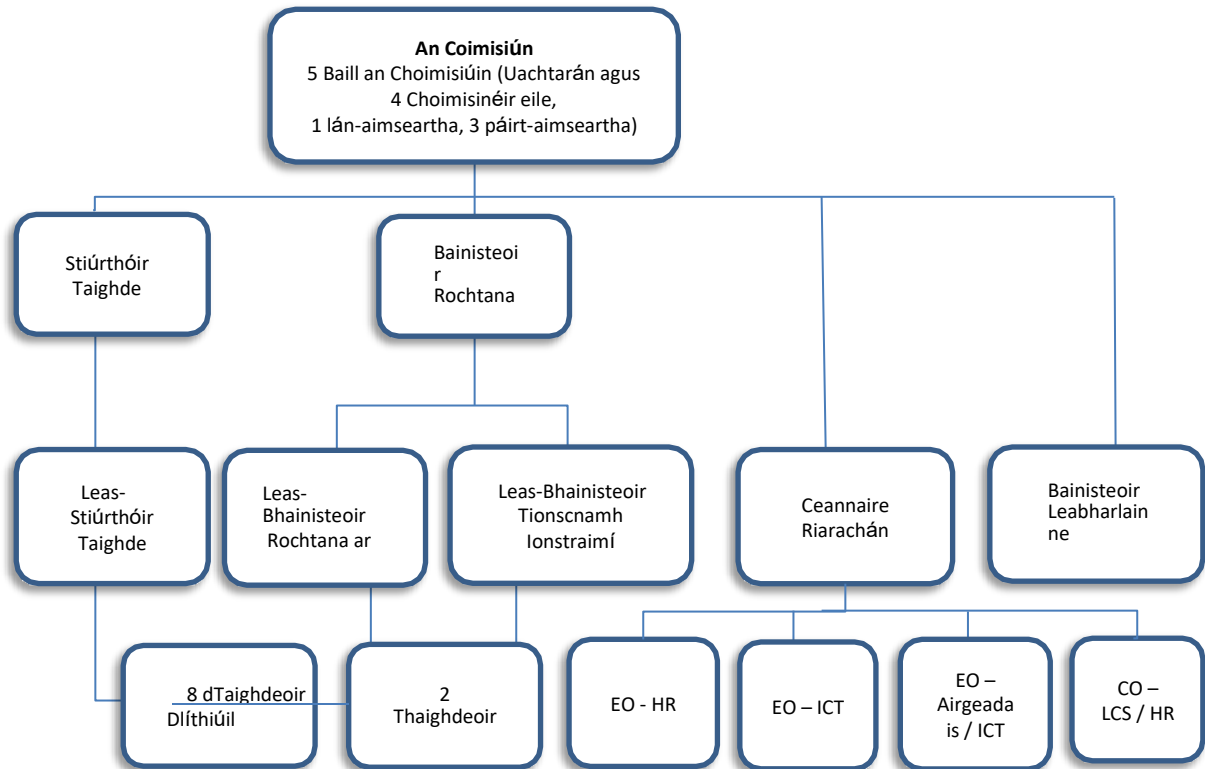
## AN tACHT UM NOCHTUITHE COSANTA 2014

---

Iarrtar ón gCoimisiún, mar chomhlacht poiblí, faoi réir coda 22 an *Achta um Nochtuithe Cosanta 2014* tuarascáil bliantúil a fhoilsiú maidir le méid nochtuithe cosanta déanta dó sa bhliain a chuaigh thart, agus an ghníomh glactha mar fhreagra ar aon nochtuithe cosanta dá leithéid.

Ní dhearnadh aon nochtuithe cosanta chuig an gCoimisiún sa tréimhse idir 1 Eanáir 2018 agus 31 Nollaig 2018.

**AGUISÍN 1**  
**Cairt Eagraíochta an Choimisiúin Athchóirithe Dlí in 2018**



## AGUISÍN 2

### Rogha Ócáidí ar an gCoimisiún Athchóirithe Dlí in 2018

- 31 Eanáir 2018 Cúigiú Chlár Comhairleoireachta Chorcaigh  
6 Aibreán 2018 D'fhreastail Seiminéar MOYS  
25 Aibreán 2018 Comhrá comhstádais: Pianbhreithe ar Fionraí  
2 Bealtaine 2018 Comhrá comhstádais: Orduithe Ceannacháin Riachtanacha  
31 Bealtaine 2018 Óstáilte ag Toscaireacht Rialtais na Breataine Bige 6-8 Meitheamh 2018 D'fhreastal Comhdháil BIALL (Birmingham)  
7-8 Meitheamh 2018 D'fhreastal Fóram Irise an AE (An Háig) 13 Meitheamh 2018 Comhrá comhstádais: Pianbhreithe ar Fionraí  
28-29 Meitheamh 2018 D'óstáil Cruinniú Bliantúil Toscaireachtaí Bliantúla (2 lá) 28 Meitheamh 2018 D'fhreastal CCBE sa Bhruiséil  
4 Iúil 2018 D'fhreastail Comhdháil ACJRD  
18 Iúil 2018 Seoladh dréachta ar Fhardal Comhaontuithe Idirnáisiúnta  
27 Iúil 2018 Seoladh Páipéir Buncheisteanna: Feasacht nó Creideamh Comhthola i nDlí Éignithe  
7 Lúnasa 2018 D'fhreastail Comhdháil Comhthola  
29 Lúnasa 2018 Seoladh Páipéir Buncheisteanna: Pribhléid do Thuarascálacha Cúirte Imeachtaí faoi réir Achta Clúmhillte 2009  
7 Meán Fómhair 2018 D'fhreastal Comhdháil Thuaidh Theas  
13 Meán Fómhair 2018 D'fhreastail Comhdháil Ceartais: Alex Hotel 13 Meán Fómhair 2018 D'fhreastal CBBE sa Bhruiséil  
20 Meán Fómhair 2018 D'fhreastal Comhdháil Digiteach an Rialtais 4 Deireadh Fómhair 2018 D'óstáil Mic Léinn ó University of Jena  
16 Deireadh Fómhair 2018 D'óstáil comhrá comhstádais: Feasacht nó Creideamh Comhthola in Éigniú Dlí  
23 Deireadh Fómhair 2018 Seoladh Tuarascála: Cumhachtaí Rialála agus Coireanna Corparáideacha 14 Samhain 2018 Comhdháil Bliantúil an Choimisiúin Athchóirithe Dlí  
22 Samhain 2018 D'fhreastal Comhdháil PAI ar Sholáthar 23 Samhain 2018 D'fhreastal Comhdháil IALT  
3 Nollaig 2018 Cur i láthair d'Fhóram Rialaitheoirí Eacnamaíoch ar Thuairisciú ar Chumhachtaí Rialála agus Coireanna Corparáideacha

### **AGUISÍN 3**

**Tuarascálacha agus Ráitis Airgeadais ar an gCoimisiún Athchóirithe Dlí 2018**

**An Coimisiún Athchóirithe Dlí**

**Tuarascálacha agus Ráitis Airgeadais**

**Don bhliain airgeadais dár gcríoch 31 Nollag 2018**



## **An Coimisiún Athchóirithe Dlí**

### **Ábhair**

|  | <b>Leathanach</b> |
|--|-------------------|
| Faisnéis ar Choimisiún Athchóirithe Dlí                            | <b>1</b>          |
| Tuarascáil an ard-reachtair agus Ard-Iniúcháir                     | <b>2 - 3</b>      |
| Ráiteas Rialachais   | <b>4 - 8</b>      |
| Ráiteas um Rialú Inmheánach  | <b>9 - 10</b>     |
| Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais agus Cúlchistí Ioncaim Coinneálte | <b>11</b>         |
| Ráiteas Ioncaim Cuimsitheach                                       | <b>12</b>         |
| Ráiteas ar Staid Airgeadais  | <b>13</b>         |
| Ráiteas Sreabhaidh Airgid  | <b>14</b>         |
| Nótaí do na Ráitis Airgeadais                                      | <b>15 - 27</b>    |

## **Faisnéis ar Choimisiún**

### **Athchóirithe Dí**

#### **Uachtarán**

An Breitheamh Onórach Mary Laffoy

#### **Coimisinéirí**

Raymond Byrne - Coimisinéir lán-aimseartha

Tom O'Malley - Coimisinéir páirt-aimseartha

Donncha O'Connell - Coimisinéir páirt-aimseartha

An Breitheamh Onórach Carmel Stewart - Coimisinéir páirt-aimseartha

#### **Oifig chláraithe**

An Coimisiún Athchóirithe Dí

5ú Urlár

Teach Cloiche,

Sráid Haiste

Uachtarach, Baile

Átha Cliath

Baile Átha Cliath 2

#### **Iniúcháir**

Comptroller & Auditor General

3a Mayor Street Upper

Baile

Átha

Cliath 1

#### **Baincéirí**

Allied Irish Bank

1-4 Sráid Bhagóid

Íochtarach Baile Átha

Cliath

Baile Átha Cliath 2

- leathanach 1



## Ard Reachtaire Cuntas agus Ciste Comptroller and Auditor General

Report for presentation to the Houses of the Oireachtas  
Law Reform Commission

### Opinion on the financial statements

I have audited the financial statements of the Law Reform Commission for the year ended 31 December 2018 as required under the provisions of section 9 of the Law Reform Commission Act 1975. The financial statements comprise

- the statement of income and expenditure and retained revenue reserves
- the statement of comprehensive income
- the statement of financial position
- the statement of cash flows and
- the related notes, including a summary of significant accounting policies.

In my opinion, the financial statements give a true and fair view of the assets, liabilities and financial position of the Law Reform Commission at 31 December 2018 and of its income and expenditure for 2018 in accordance with Financial Reporting Standard (FRS) 102 — *The Financial Reporting Standard applicable in the UK and the Republic of Ireland*.

#### *Basis of opinion*

I conducted my audit of the financial statements in accordance with the International Standards on Auditing (ISAs) as promulgated by the International Organisation of Supreme Audit Institutions. My responsibilities under those standards are described in the appendix to this report. I am independent of the Law Reform Commission and have fulfilled my other ethical responsibilities in accordance with the standards.

I believe that the audit evidence I have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for my opinion.

### Report on information other than the financial statements, and on other matters

The Law Reform Commission has presented certain other information together with the financial statements. This comprises the annual report, the governance statement and Commission members' report and the statement on internal control. My responsibilities to report in relation to such information, and on certain other matters upon which I report by exception, are described in the appendix to this report.

I have nothing to report in that regard.

**Mark Brady**  
For and on behalf of the  
Comptroller and Auditor General  
16 December 2019

## Appendix to the report

### Responsibilities of Commission members

As detailed in the governance statement and Commission Board members' report, the Commission members are responsible for

- the preparation of financial statements in the form prescribed under section 9 of the Law Reform Commission Act 1975
- ensuring that the financial statements give a true and fair view in accordance with FRS102
- ensuring the regularity of transactions
- assessing whether the use of the going concern basis of accounting is appropriate, and
- such internal control as they determine is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

### Responsibilities of the Comptroller and Auditor General

I am required under section 9 of the Law Reform Commission Act 1975 to audit the financial statements of the Law Reform Commission and to report thereon to the Houses of the Oireachtas.

My objective in carrying out the audit is to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement due to fraud or error. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with the ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with the ISAs, I exercise professional judgment and maintain professional scepticism throughout the audit. In doing so,

- I identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements whether due to fraud or error; design and perform audit procedures responsive to those risks; and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for my opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- I obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the internal controls.
- I evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures.

- I conclude on the appropriateness of the use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, on whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Law Reform Commission's ability to continue as a going concern. If I conclude that a material uncertainty exists, I am required to draw attention in my report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify my opinion. My conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of my report. However, future events or conditions may cause the Law Reform Commission to cease to continue as a going concern.
- I evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

I communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that I identify during my audit.

#### *Information other than the financial statements*

My opinion on the financial statements does not cover the other information presented with those statements, and I do not express any form of assurance conclusion thereon.

In connection with my audit of the financial statements, I am required under the ISAs to read the other information presented and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the financial statements or with knowledge obtained during the audit, or if it otherwise appears to be materially misstated. If, based on the work I have performed, I conclude that there is a material misstatement of this other information, I am required to report that fact.

#### *Reporting on other matters*

My audit is conducted by reference to the special considerations which attach to State bodies in relation to their management and operation. I report if I identify material matters relating to the manner in which public business has been conducted.

I seek to obtain evidence about the regularity of financial transactions in the course of audit. I report if I identify any material instance where public money has not been applied for the purposes intended or where transactions did not conform to the authorities governing them.

I also report by exception if, in my opinion,

- I have not received all the information and explanations I required for my audit, or
- the accounting records were not sufficient to permit the financial statements to be readily and properly audited, or
- the financial statements are not in agreement with the accounting records.

## **Tuarascáil an Ráitis Rialachais agus Bhaill an Choimisiúin**

### **Rialachas**

Bunaíodh an Coimisiún Athchóirithe Dlí faoi réir Achta an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 1975. Tá feidhmeanna an Choimisiúin leagtha amach i gcuid 11 an Achta 1975. Tá an Coimisiún cuntasach d'Oifig an Ard-Aighne, Roinn an Taoisigh agus an Aire Caiteachais Poiblí agus Athchóirithe. Tá an Coimisiún freagrach as dea-rialachas a chinntiú agus déanann sé na tascanna sin ag socrú aidhmeanna agus targaid straitéiseacha ina Ráiteas Straitéiseach agus ag glacadh cinntí straitéiseacha i ngach cinntí tábhachtacha gnó. Is freagracht é bainistíocht laethúil, rialú agus treoir an Choimisiúin Athchóirithe Dlí leis an gCoimisinéir Lán-Aimseartha agus foireann Bainistíochta Sinsearach. Ní mór don Choimisinéir Lán-Aimseartha agus Foireann Bhainistíochta Sinsearaí treoir straitéiseach leathan leagtha amach ag an gCoimisiún a leanúint, agus ní mór dóibh a chinntiú go bhfuil tuiscint shoiléir ag gach ball an Choimisiúin ar phríomh-ghníomhaíochtaí agus cinntí bainteach leis an eintiteas, agus aon rioscaí suntasach ar féidir a bheith ann. Gníomhaíonn an Coimisinéir Lán-Aimseartha mar idirchaidreamh idir an Coimisiún agus an Bainistíocht Shinsearach.

### **Freagrachtaí an Choimisiúin**

Tá obair agus freagrachtaí an Choimisiúin leagtha amach in Acht an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 1975, a dhéanann cur síos ar na hábhair forchoimeáda go sonrach do chinntí an Choimisiúin. Áirítear i measc earraí seasta curtha san áireamh ag an gCoimisiún:

- Tuairiscí airgeadais agus cuntais bainistíochta;
- HR agus ábhair riaracháin eile;
- Tuarascálacha ar dhul chun cinn ón Stiúrthóir Taighde agus Leas-Stiúrthóir Taighde ar na tionscnaimh taighde i gCláir Athchóirithe Dlí an Choimisiúin (na Cláir sin, ar gá dóibh a bheith faofa ag an Rialtas faoi réir an Achta 1975, ina bhfuil liosta tionscnaimh athchóirithe dlí ina ndéanann an Coimisiún taighde, roimh fhoilseachán Pháipéir Buncheisteanna Comhairliúcháin agus ina dhiaidh sin, Tuarascálacha le moltaí d'athchóiriú dlí) agus ar iarratais ar leith déanta ag an Ard-Aighne;
- Athbhreithniú agus plé maidir le dréachtaí ar pháipéir ag baint le tionscnaimh taighde an Choimisiúin.

Iarrann Cuid 9 Achta an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 1975 ó bhaill an Choimisiúin go mbeidh gach cuntas airgid cuí agus gnách a bhí faighte agus caite acu coimeáda ar bhealach faofa ag an Aire Caiteachais Poiblí agus Athchóirithe.

Le linn na ráitis airgeadais sin a ullmhú, ní mór don Choimisiún:

- Polasaithe cuntasáíochta cuí a roghnú agus iad a chur i bhfeidhm ar bhealach comhleanúnach;
- Breithiúnas agus meastacháin a dhéanamh atá réasúnta agus críonna;
- Na ráitis airgeadais a ullmhú ar bhonn gnóthais leantaigh, seachas mura cuí a mheas go leanfaidh sé in oibriúchán, agus;
- Caighdeáin cuntasáíochta leanta a lua nuair is gá, faoi réir aon imeachtaí nochtaithe agus mínithe sna ráitis airgeadais.

Déanann an Coimisiún measúnú ar obair bhliantúil an chláir ag gach ceann dá chruinnithe mósúla, le athbhreithniú ar dhul chun cinn i ngach tionscnamh, agus freisin nuair a thugann sé a athbhreithniú den Tuarascáil Bliantúil, i gcás an Tuarascála Bhliantúla 2018 ag a chruinniú Bhealtaine 2019.

Bíonn an Coimisiún freagrach freisin as a shócmhainní a chosaint, agus dá bhrí sin, bearta réasúnta a ghlacadh chun calaois a chosc agus a bhrath, mar aon le neamhrialtachtaí eile.

Measann an Coimisiún go dtugann ráitis airgeadais dearcadh fíor agus cóir ar fheidhmíocht airgeadais agus staid airgeadais an Choimisiúin Athchóirithe Dlí ag 31 Nollaig 2018.

### **Struchtúr an Choimisiúin**

Comhdhéanann an Coimisiún a 5 bhall, is é sin, Uachtarán an Choimisiúin, an Coimisinéir Lán-Aimseartha agus 3 Choimisinéir Páirt-Aimseartha, gacn duine acu ceaptha ag an Rialtas i gcomhréir le Acht an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 1975. Ceapadh an Coimisinéir Lán-Aimseartha in 2016 i ndiaidh Comórtais PAS/TLAC. Is féidir le baill an Choimisiúin a bheith ceaptha do thréimhse suas go dtí 5 bhliana. Casann an Coimisiún le chéile ar a laghad 10 n-uair sa bhliain. Tugann an tábla thíos mionsonraí ar thréimhse ceapacháin bhaill an Choimisiúin in 2018:

| Ball an Choimisiúin                  | Ról                          | Dáta Ceaptha                         |
|--------------------------------------|------------------------------|--------------------------------------|
| An Breitheamh Onórach Mary Laffoy    | Uachtarán                    | 9ú Dheireadh Fómhair 2018 (ceaptha)  |
| An Breitheamh Onórach John Quirke    | Uachtarán                    | 27ú Mheán Fómhair 2018 (éirithe as)  |
| Mr Raymond Byrne                     | Coimisinéir Lán-Aimseartha   | 16ú Aibreán 2016                     |
| Mr Tom O'Malley                      | Coimisinéir Páirt-Aimseartha | 1ú Mheán Fómhair 2015 (ath-cheaptha) |
| An tOllamh Donncha O'Connell         | Coimisinéir Páirt-Aimseartha | 1ú Mheán Fómhair 2015 (ath-cheaptha) |
| An Breitheamh Onórach Carmel Stewart | Coimisinéir Páirt-Aimseartha | 1ú Mheán Fómhair 2015                |

### **Coistí an Choimisiúin**

Déanann Coiste Iniúchta agus Riosca Inmheánach an Ard-Aighne, in idirchaidreamh dlúth leis an gCoimisiún, iniúchadh inmheánach agus feidhm riosca don Choimisiún. Ó am go ham, bunaíonn an Coimisiún coistí ad hoc agus/nó grúpaí oibre chun cuidiú ina thaighde; in 2018, níor bhunaigh an Coimisiún aon choiste dá leithéid sin.

## Sceideal Freastail, Táillí agus Costais

Tá sceideal freastail ag cruinnithe an Choimisiúin do 2018 leagtha amach thíos lena n-áirítear táillí agus caiteachais faighte ag gach ball an Choimisiúin.

| Ainm an Choimisinéara                  | Líon na gcruinnit he freastalaithe | Tuarastal / Táillí             | Caiteachais taistil do chruinnithe an Choimisiúin | Freastal ag comhdhálacha / léachtaí |
|--|------------------------------------|--------------------------------|---|-------------------------------------|
|  |                                    | €                              | €   | €                                   |
| <b>Uachtarán</b>                       |                                    |                                |   |                                     |
| An Breitheamh Onórach Mary Laffoy      | 3                                  | 11,196<br>(ceaptha 9/10/2018)  | -   | -                                   |
| <b>Uachtarán Ar Scor</b>               |                                    |                                |   |                                     |
| An Breitheamh Onórach John Quirke      | 4                                  | 36,750<br>(Ar scor 27/09/2018) | -   | -                                   |
| <b>An Coimisinéir (lán-aimseartha)</b> |                                    |                                |   |                                     |
| Mr Raymond Byrne                       | 10                                 | 144,227                        | 17  | -                                   |
| <b>Coimisinéirí (páirt-aimseartha)</b> |                                    |                                |   |                                     |
| Mr Tom O'Malley                        | 8                                  | -                              | [15,233 (Nóta 1)]                                 | -                                   |
| An tOllamh Donncha O'Connell           | 9                                  | -                              | [2,746 (Nóta 2)]                                  | -                                   |
| An Breitheamh Onórach Carmel Stewart   | 10                                 | -                              | -   | -                                   |

Uachtarán an Breitheamh Onórach John Quirke a d'éirigh ar scor an 27ú Mheán Fómhair 2018 agus an Breitheamh Onórach Mary Laffoy ina Uachtarán ceaptha ón 9ú Dheireadh Fómhair 2018. Bhí a dtuarastail comhaontaithe i gcomhréir le treoirlínte ábhartha an Rialtais.

Tá tuarastal an Choimisinéara lán-aimseartha ag Leibhéal Ard-Rúnaí Cúnta.

Ní fhaigheann na Coimisinéirí páirt-aimseartha aon tuarastail nó táillí faoi réir an pholasaithe Tuarastail Aon Duine (OPOS). Baineann Caiteachais Taistil do chruinnithe an Choimisiúin do Choimisinéirí páirt-aimseartha le taisteal lasmuigh Bhaile Átha Cliath.

Nóta 1: Áirítear leis sin foráil fabhráithe €15,000 i gcomhair caiteachais taistil an Choimisinéara O'Malley do chruinnithe an Choimisiúin ó 2014 go 2018 (san áireamh) agus do chruinnithe ar ghnónna eile an Choimisiúin.

Nóta 2: Áirítear leis sin foráil fabhráithe €2,500 do chaiteachais taistil an Choimisinéara O'Connell do chruinnithe an Choimisiúin do 2018.

**Nochtuithe Riachtanacha de réir Cóid Cleachtas chun Rialachais Comhlachtaí an Stáit (2016)** Bíonn baill an Choimisiúin freagrach as a cinntiú gur chomhlíon an Coimisiún Athchóirithe Dlí le riachtanais Chóid Cleachtas um Rialachas Comhlachtaí an Stáit de réir foilsithe ag an Roinn Caiteachais Poiblí agus Athchóirithe i Lúnasa 2016. Tá na nochtuithe a leanas riachtanacha de réir an Chóid.



### **1) Costais Comhairleoireachta**

Áirítear le costais comhairleoireachta an costas le comhairleoireacht sheachtrach chuig an mbainistíocht agus cuirtear as an áireamh feidhmeanna “gnó mar is gnáth” seachfhoinsithe:

|  | <b>2018</b><br>€ | <b>2017</b><br>€ |
|--|------------------|------------------|
| Styne House Residential & Commerical Consultancy/(Athlonnú Oifige)                                       |                  | 28,548           |
| Styne House Financial Consultancy  | 1,519            | 5,996            |
| 4Ú Chlár Athchóirithe Dí, Tionscnamh 10, Dréacht ar Fhardal Comhaontuithe Idirnáisiúnta agus Páipéar Plé | 11,000           | 10,000           |
| 4Ú Chlár Athchóirithe Dí, Tionscnamh 1-Cumhachta Rialála agus Coireanna Corparáideacha                   | 10,575           |                  |
| Moltóireacht um Dhínit san Obair   | 18,427           |                  |
| <b>Iomlán</b>  | <b>41,521</b>    | <b>44,545</b>    |

### **2 Costais Dlíthiúla agus Socraíochtaí**

Ní raibh aon chostais dlíthiúla nó socraíochtaí ann in 2018.

### **3) Caiteachas Taistil agus Maireachtála**

Cuirtear caiteachas taistil agus cothabhála i gcatagóirí mar a leanas:

| Náisiúnta     |              | <b>2018</b>   | <b>2017</b>   |
|---------------|--------------|---------------|---------------|
|               |              | €             | €             |
| An Coimisiún  | An Coimisiún | 17,996        | 10,408        |
|               | Fostaithe    | 1,115         | 2,023         |
|               | Eile         | 30            |               |
| Idirnáisiúnta | An Coimisiún | 139           |               |
|               | Fostaithe    | 2,912         | 2,813         |
|               | Eile         | 330           |               |
| <b>Iomlán</b> |              | <b>22,053</b> | <b>15,713</b> |

Eagraíodh eiltí agus lóistín agus íocadh iad roimh ré don Aonad Seirbhísí Dlíthiúla agus Corparáideacha i gcomhréir le polasaí taistil an Rialtais, agus bhí aon chaiteachais eile gaolmhara íoctha le dearbháin. D'fhreastal baill agus foireann an Choimisiúin na comhdhálacha a leanas in 2018:

- Birmingham: Comhdháil Bliantúil ar BIALL
- Oslo: Fóram Eorpach ar Irisí Dlíthiúla
- Londain: Comhdháil ar Chur i bhFeidhm Athchóirithe Dí agus Neamhspleáchas ag Institiúid Staidéir Dlíthiúla Casta
- Cruinniú comhairleoireachta an 5ú Chlár le Athchóiriú Dí, Ollscoil Luimnigh
- Cruinniú comhairleoireachta an 5ú Chlár le Athchóiriú Dí, OÉ Gaillimh
- Cruinniú comhairleoireachta an 5ú Chlár le Athchóiriú Dí, Coláiste Ollscoile Chorcaigh
- Cruinniú comhairleoireachta an 5ú Chlár le Athchóiriú Dí, Institiúid Teicneolaíochta Dhún Dealgain

#### **4) Caiteachas fáilteachais**

Áirítear le Cuntas Brabúis agus Cailteanais an caiteachas fáilteachais a leanas

|                    | <b>2018</b>  | <b>2017</b>  |
|--------------------|--------------|--------------|
|                    | <b>€</b>     | <b>€</b>     |
| Fáilteachas Foirne | 2,068        | 2,160        |
| Fáilteachas Cliant | 6,244        | 3,607        |
| <b>Iomlán</b>      | <b>8,312</b> | <b>5,767</b> |

Áirítear le Fáilteachas Foirne deochanna do chruinnithe an Choimisiúin, boird agallaimh, cruinnithe ad hoc agus caiteachais cheaintín na foirne.

Baineann Fáilteachas Cliant le caiteachas amháin maidir le óstáil Comhdhála na gCeithre Choimisiún, cruinnithe comhairleoireachta poiblí, comhráite comhstádais comhairleoireachta agus seoltaí tuarascálacha.

#### **Ráiteas Comhréireachta**

Ghlac an Coimisiún Cód Cleachtais do Rialachas Comhlachtaí an Stáit (2016) agus chuir sé nósanna imeachta i bhfeidhm chun comhréireacht a chinntiú leis an gCód. Bhí an Coimisiún i gcomhréir go hiomlán leis an gCód Cleachtais do Chomhlachtaí an Stáit in 2018.

## **Ráiteas um Rialú Inmheánaigh**

### **Scóip na Freagrachta**

Thar ceann an Choimisiúin, aithním an freagracht chun a chinntiú go bhfuil córas éifeachtach á choinneáil agus á oibriú le haghaidh rialaithe inmheánaigh. Tugann an freagracht seo cuntas ar an riachtanas le haghaidh Cód Cleachta do Rialachas Comhlachtaí an Stáit (2016).

### **Cuspóir an Chórais Rialaithe Inmheánaigh**

Tá an córas rialaithe inmheánaigh deartha chun riosca a bhainistiú go leibhéal infhulaingte, seachas é a dhíbirt go hiomlán. Is féidir leis an gcóras, mar sin, barántas réasúnach amháin, nach bhfuil absalóideach, a thabhairt go bhfuil na sócmhainní ar cosaint, idirbhirt údaraithe agus taifeadta mar is cuí, agus go ndéantar botúin ábhartha nó neamhréireachtaí a chosc nó a bhraith ar bhonn tráthúla.

Tá an córas um rialú inmheánach, a chinneann rialachas eisithe ag an Roinn Caiteachais Poiblí agus Athchóirithe i bhfeidhm ag an gCoimisiún don bhliain dár gcríoch 31 Nollag 2018 agus suas go dtí dáta faofa na ráiteas airgeadais.

### **Acmhainn chun Riosca a Láimhseáil**

Tá freagracht ag Coiste Iniúchta agus Riosca an Ard-Aighne freisin as an gCoimisiún. Comhdhéanann an coiste Cathaoirleach, beirt bhall seachtrach, beirt bhall foirne ón AGO agus Oifigeach an Príomh-Aturnae Stáit le saineolas airgeadais agus iniúchta. Chas siad ceithre uair in 2018. Ní raibh an Coimisiún liostaithe in aon chlár gnó an bhliain sin ach d'fhreastail an Coimisinéir Lán-Aimseartha cruinniú an Choiste i nDeireadh Fómhair chun athbhreithniú a phlé ar iniúchadh an Choimisiúin a rinne EY.

Is comhlacht earnála poiblí beag é an Coimisiún le 20 ball foirne agus níl Feidhm Iniúchta Inmheánaigh aige. De réir luaite thuas, bíonn feidhmeanna iniúchta inmheánaigh faoi réime an Choiste Iniúchta laistigh oifige an AGO (Oifig ceannais an Choimisiúin) a dhéanann iniúchadh inmheánach go bliantúil.

D'fhorbair an Coimisiún polasaí bainistíochta rioscaí a leagann amach a lamháltas riosca, próisis bainistíochta rioscaí in oibriúchán, agus a thugann mionchuntas ar na róil agus freagrachtaí maidir le riosca. Bhí an polasaí seo eisithe chuig an bhfoireann go léir, agus ba chóir dóibh oibriú laistigh polasaithe bainistíochta rioscaí an Choimisiúin chun foláireamh a thabhairt don bhainistíocht maidir le rioscaí le teacht agus leochaileachtaí rialaithe, agus freagrachtaí a ghlacadh i gcomhair rioscaí agus rialaithe laistigh dá réimse oibre féin.

### **Creat Rialaithe agus Riosca**

Tá córas bainistíochta riosca i bhfeidhm ag an gCoimisiún a aithníonn agus a thuairiscíonn rioscaí, agus glacann an bhainistíocht beartais chun na rioscaí sin a shárú agus, chomh mór agus is féidir, a mhaolú.

Tá taifead i bhfeidhm a aithníonn na príomh-rioscaí a bhfuil ag an gCoimisiún agus rinneadh aithint, measúnú agus grádú de réir ábharthachta. Déantar athbhreithniú agus nuashonrú ar an taifead ag Coiste Bainistíochta ar bhonn bliantúil. Úsáidtear toradh na measúnaithe sin chun acmhainní a phleanáil agus a leithroinnt chun a chinntiú go mbíonn rioscaí á mbainistiú chuig leibhéal inghlactha.

Tugann an taifead rioscaí mionshonraí ar na rialuithe agus beartais ag teastáil chun rioscaí a mhaolú agus sanann sé freagracht maidir le hoibriúcháin agus rialú sannta chuig foireann sinsearach sonraithe. Deimhním go bhfuil córas i bhfeidhm ina bhfuil na heilimintí a leanas:

- Bhí nósanna imeachta doiciméidithe ar gach gnáthamh ghnó tábhachtach
- Tá freagrachtaí airgeadais sannta ag leibhéal bainistíochta le cuntasacht cuí
- Tá córas buiséidithe cuí le buiséad bliantúil á choinneáil faoi athbhreithniú ag an mbainistíocht shinsearach
- Tá córais a bhaineann le slándáil a chinntiú sna córais teicneolaíochta chumarsáide agus faisnéise.
- Tá córais i bhfeidhm chun sóchmhainní a chosaint.

### **Monatóireacht agus Athbhreithniú Leanúnach**

Bunaíodh nósanna imeachta foirmiúla i gcomhair monatóireachta ar phróisis rialaithe. Déantar cumarsáid maidir le fabhtaí rialaithe chuig bainisteoirí sinsearacha agus glacfaidh an Coimisiún freagracht as gníomhartha ceartaitheacha más cuí. Deimhním go bhfuil na córais monatóireachta leanúnacha a leanas i bhfeidhm:

- Aithníodh príomh-rioscaí agus rialuithe gaolmhara. Cuireadh próisis in áit chun monatóireachta ar oibriúchán na rialuithe seo agus aon fhabht aitheanta a thuairisciú;
- Rinneadh beartais tuairiscithe ag gach leibhéal inar sannadh freagracht as bainistíocht airgeadais; agus
- Déanann an bhainistíocht shinsearach athbhreithnithe rialta agus tuairiscí bhliantúla a thaispeánann feidhmíocht agus cúrsaí airgeadais i gcomparáid le buiséidí/réamhaisnéisí.

### **Soláthar**

Deimhním go bhfuil nósanna imeachta i bhfeidhm ag an gCoimisiún chun comhréireacht a chinntiú le rialacha agus treoirlínte soláthair poiblí. Chomhlíon an Coimisiún na nósanna imeachta sin le linn 2018.

### **Athbhreithniú ar Éifeachtacht**

Deimhním go bhfuil nósanna imeachta in áit ag an gCoimisiún chun monatóireachta ar éifeachtacht na bainistíochta riosca agus gnáthaimh rialaithe. Faigheann athbhreithniú agus éifeachtúlacht an chórais rialaithe airgeadais an Choimisiúin comhairle ó obair na n-iniúchóirí inmheánacha agus seachtracha agus an bainistíocht shinsearach laistigh den Choimisiún freagrach as forbairt agus cothabháil an chreat rialaithe inmheánaigh.

### **Ceisteanna Rialaithe Inmheánaigh**

Níor aimsíodh aon laigí i rialú inmheánach maidir le 2018 a eascraíonn riachtanais chun na ráitis airgeadais a nochtadh.

**An Breitheamh**

**Onórach Mary Laffoy**

**Uachtarán**

**Dáta 11ú Nollag 2019**

## An Coimisiún Athchóirithe Dí

### Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais agus Cúlchistí Ioncaim Coinneáilte

Bliain dár gcríoch 31 Nollag 2018

|  | Nóta | 2018<br>€        | 2017<br>€        |
|--|------|------------------|------------------|
| <b>Ioncam</b>  |      |                  |                  |
| Deontas an Oireachtais                                 | 2    | 2,008,675        | 2,190,289        |
| Díolachán Foilseacháin                                 |      | 210              | 475              |
| Eile   |      | 6,153            | 362              |
| Aistriú ó/(go) Cuntas Caipitil                         |      | 35,650           | (300,644)        |
| Glanmhaoiniú iarchurtha do phinsin                     | 7(c) | 95,000           | 86,000           |
| Ioncaim Cíosa  |      | -                | 61,871           |
| Ioncaim Cíosa cúitithe d'Oifig AG                      |      | -                | (61,871)         |
|  |      | <u>2,145,688</u> | <u>1,976,482</u> |
| <b>Caiteachas</b>                                      |      |                  |                  |
| Tuarastail   | 5    | 1,093,740        | 1,043,161        |
| Pinsin   | 7(a) | 152,364          | 142,724          |
| IT   |      | 65,295           | 77,686           |
| Cíos agus táillí seirbhíse                             |      | 308,229          | 575,473          |
| Áitribh - Teach Chloiche - Caiteachais Athlonnaithe    |      | -                | 25,428           |
| Solas agus Téamh                                       |      | 10,764           | 1,161            |
| Deisiúcháin agus Cothabháil - Foirgnimh                |      | 4,253            | 1,789            |
| Árachas  |      | 3,463            | 1,577            |
| Guthán   |      | 10,654           | 12,725           |
| Stáiseanáireacht agus bainistíocht oifige              |      | 30,159           | 25,493           |
| Seiminéir  |      | 1,587            | 1,930            |
| Leabharlann  |      | 89,489           | 82,458           |
| Taisteal agus maireachtáil                             |      | 22,053           | 15,713           |
| Glantachán   |      | 9,244            | 9,221            |
| Priontáil  |      | 20,892           | 3,386            |
| Postáil  |      | 1,829            | 2,373            |
| Dímheas  |      | 88,615           | 79,867           |
| Caiteachais Oifige Eile                                |      | 706              | 728              |
| Luach airgid iniúchóirí                                |      | 9,000            | 9,000            |
| Oiliúint   |      | 34,395           | 24,301           |
| Tacaíocht Chorparáideach                               |      | 31,857           | 29,147           |
| Táillí gairmiúla                                       |      | 41,521           | 44,545           |
| Comhdháil Bhliantúil                                   |      | 4,220            | 5,687            |
| Caillteanas ar dhiúscairt sócmhainní sheasta inbhraite |      | -                | <u>32,755</u>    |
|  |      | <u>2,034,329</u> | <u>2,248,328</u> |
| <b>Farasbarr/(Easnamh) don Bhliain</b>                 |      | <u>111,359</u>   | <u>(271,846)</u> |
| Iarmhéid ar aghaidh ag 1 Eanáir 2018                   |      | <u>(51,853)</u>  | <u>219,953</u>   |
| Iarmhéid curtha ar aghaidh ag 31 Nollaig 2018          |      | <u>59,506</u>    | <u>(51,853)</u>  |

Comhdhéanann an Ráiteas Sreabhaidh Airgid agus nótaí 1 go 14 cuid de na ráitis airgeadais sin

**An Breitheamh**

**Onórach Mary Laffoy**

**Uachtarán**

**Leathan**

**Dáta 11ú Nollag 2019**

## An Coimisiún Athchóirithe Dí

### Bliain airgeadais dár gcríoch 31 Nollag 2018

|   | <b>Bliain</b>  | <b>Bliain</b>  |
|---|----------------|----------------|
|   | <b>n dár</b>   | <b>n dár</b>   |
|   | <b>gcríoch</b> | <b>gcríoch</b> |
|   | <b>h</b>       | <b>h</b>       |
|   | <b>2018</b>    | <b>2017</b>    |
| Nóta  | €              | €              |
| Farasbarr/(Easnamh) don Bhliain   | 111,359        | (271,846)      |
| Caillteanas(Gnóthaigh) Achtúireach ar Eispéireas dhliteanais scéime pinsin          | 510,000        | 19,000         |
| Caillteanas(Gnóthaigh) Achtúireach ar bhonn tuisceana dhliteanais scéime pinsin     | -              | -              |
| Athruithe i mbonn tuisceana mar bhunchúis le luach reatha dhliteanais scéime pinsin | -              | -              |
| Caillteanais/(gnóthaigh) achtúireachta ar dhliteanas pinsin 7(b)                    | 510,000        | 19,000         |
| Coigeartú ar mhaoiniú pinsin iarchurtha   | 510,000        | 19,000         |
| lomlán na gcaillteanas/(gnóthaigh) don bhliain                                      | 111,359        | (271,846)      |

Comhdhéanann an Ráiteas Sreabhaidh Airgid agus nótaí 1 go 14 cuid de na ráitis airgeadais sin

**An Breitheamh**

**Onórach Mary Laffoy**

**Uachtarán**

**Dáta 11ú Nollag 2019**

**Leathan**

## An Coimisiún Athchóirithe Dí

### Ráiteas ar staid airgeadais (ar lean) Ag 31 Nollaig 2018

|   | Nóta | 2018           |                       | 2017           |                       |
|---|------|----------------|-----------------------|----------------|-----------------------|
|   |      | €              | €                     | €              | €                     |
| <b>Sócmhainní sheasta</b>   |      |                |                       |                |                       |
| Sócmhainní inbhraite  | 8    | 447,894        |                       | 483,544        |                       |
|   |      |                | 447,894               |                | 483,544               |
| <b>Sócmhainní Reatha</b>  |      |                |                       |                |                       |
| Infhála   | 9    | 177,789        |                       | 71,338         |                       |
| Airgead agus coibhéisí airgid   | 3    | 99,429         |                       | 105,430        |                       |
|   |      | <u>277,218</u> |                       | <u>176,768</u> |                       |
| <b>Dlíteanais Reatha: méideanna a bheidh dlite laistigh bliana</b>      |      |                |                       |                |                       |
| Iníoctha  | 10   | (140,157)      |                       | (138,140)      |                       |
| <b>Glansócmhainní Reatha</b>  |      |                | <u>137,061</u>        |                | <u>38,628</u>         |
|   |      |                | <u>584,955</u>        |                | <u>522,172</u>        |
| <b>Dlíteanais: méideanna a bheidh dlite i ndiaidh níos mó ná bliain</b> | 11   | (77,555)       |                       | (90,481)       |                       |
|   |      |                | <u>507,400</u>        |                | <u>431,691</u>        |
| Maoiniú sochair ar scor iarchurtha                                      | 7(d) | 3,950,000      |                       | 3,345,000      |                       |
| Scéimeanna ar scor (dlíteanas)  | 7(d) | 3,950,000      |                       | 3,345,000      |                       |
| <b>Glansócmhainní</b>   |      |                | <u><u>507,400</u></u> |                | <u><u>431,691</u></u> |
| <b>Ag léiriú:</b>   |      |                |                       |                |                       |
| Cuntas caipitil   | 4    | 447,894        |                       | 483,544        |                       |
| Cúlchistí Ioncaim Coinneáilte   |      | 59,506         |                       | (51,853)       |                       |
|   |      |                | <u>507,400</u>        |                | <u>431,691</u>        |

The Comhdhéanann an Ráiteas Sreabhaidh Airgid agus nótaí 1 go 14 cuid de na ráitis airgeadais sin

### **An Breitheamh**

**Onórach Mary Laffoy**

**Uachtarán**



**Dáta 11ú Nollag 2019**

An Coimisiún Athchóirithe Dí

Ráiteas sreabhaidh airgid (ar lean) bliain  
airgeadais dár gcríoch 31 Nollaig 2018

|   | Bliain dár gcríoch 2018<br>h<br>€ | Bliain dár gcríoch 2017<br>h<br>€ |
|---|-----------------------------------|-----------------------------------|
| <b>Sreabhadh Airgid ó Ghníomhaíochtaí Oibriúcháin</b>                         |                                   |                                   |
| Farasbarr/(Easnamh) don bhliain   | 111,359                           | (271,846)                         |
| Aistriú ó/(go) Cuntas Caipitil  | (35,650)                          | 300,644                           |
| Dímheas ar shócmhainní inbhraite  | 88,615                            | 79,867                            |
| (Gnóthach)/Caillteanas ar dhiúscairt sócmhainní inbhraite                     |                                   | 32,755                            |
| Laghdú/(Ardú) in Infhála  | (106,451)                         | 158,212                           |
| Ardú/(laghdú) in Iníochtaí  | 2,017                             | 21,296                            |
| Ardú/(laghdú) i gCréidiúnaithe, méideanna le bheith dlite i níos mó ná bliain | (12,926)                          | 90,481                            |
|   | <hr/>                             | <hr/>                             |
| Airgead ginte ó oibriúcháin   | 46,964                            | 411,409                           |
|   | <hr/>                             | <hr/>                             |
| <b>Sreabhaidh airgid ó ghníomhaíochtaí infheistíochta</b>                     |                                   |                                   |
| Ceannachán sócmhainní inbhraite   | (52,965)                          | (413,266)                         |
|   | <hr/>                             | <hr/>                             |
| Glanairgead in úsáid do ghníomhaíochtaí infheistíochta                        | (52,965)                          | (413,266)                         |
|   | <hr/>                             | <hr/>                             |
| <b>Glanardú/(laghdú) in airgead agus coibhéisí airgid</b>                     | (6,001)                           | (1,857)                           |
| <b>Airgead agus coibhéisí airgid ag tús na bliana airgeadais</b>              | 105,430                           | 107,287                           |
|   | <hr/>                             | <hr/>                             |
| <b>Airgead agus coibhéisí airgid ag deireadh na bliana airgeadais</b>         | 99,429                            | 105,430                           |
|   | <hr/>                             | <hr/>                             |

## An Coimisiún Athchóirithe Dlí

### Nótaí ar na ráitis airgeadais (ar lean) Bliain airgeadais dár gcríoch 31 Nollaig 2018

#### 1. Polasaithe Cuntasaíochta

Tá bunús cuntasaíochta agus polasaithe cuntasaíochta suntasacha glactha ag an gCoimisiún leagtha amach thíos. Bhí siad ar fad curtha i bhfeidhm go leanúnach le linn na bliana agus i gcomhair na bliana roimhe.

#### (a) Eolas Ginearálta

Bunaíodh an Coimisiún Athchóirithe Dlí in 1975 i gcomhréir le forálacha Achta an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 1975. Is iad príomh-fheidhmeanna an Choimisiúin ná an dlí a choinneáil faoi athbhreithniú, measúnuithe a dhéanamh agus taighde a dhéanamh ar mhaithe le athchóirithe an dlí agus tairiscintí a fhoirmiú chun athchóirithe an dlí.

#### (b) Ráiteas Comhréireachta

Ullmhaíodh na ráitis airgeadais sin don Choimisiún don bhliain dár gcríoch 31 Nollaig 2018 i gcomhréir le FRS102, an Caighdeán Tuairiscithe Airgeadais infheidhmithe san UK agus Poblacht na hÉireann eisithe ag an gComhairle um Thuairisciú Airgeadais (FRC) de réir fógartha ag Cuntasóirí Cairte na hÉireann.

#### (c) Bunús oibriúcháin

Ullmhaíodh na ráitis airgeadais ar bhunús costais stairiúla, seachas i gcomhair sócmhainní agus dliteanais áirithe atá tomhaiste ag luachanna cóir de réir mínithe sna polasaithe cuntasaíochta thíos. Tá na ráitis airgeadais san fhoirm faofa ag an Aire Caiteachais Poiblí agus Athchóirithe. Cuireadh na polasaithe cuntasaíochta a leanas i bhfeidhm go comhleanúnach i ndéileáil le hearraí a nglactar leo mar ábharach maidir le ráitis airgeadais an Choimisiúin.

#### (d) Airgeadra

Ullmhaítear na Ráitis Airgeadais in Euro (€), agus is é sin freisin airgeadra feidhmíochta an Choimisiúin.

#### (e) Ioncam

##### Deontas an Oireachtais

Aithnítear Deontais an Oireachtais ar bhonn fáltais airgid.

##### Ioncam Eile

Aithnítear ioncam eile ar bhonn fabhráithe.

#### (f) Feabhsuithe ar Áitribh Léasaithe, Trealamh Oifige agus Suitigh is Feistis

Tá feabhsuithe ar Áitribh Léasaithe, Trealamh Oifige agus Suitigh is Feistis luaite ag costas lúide dímheas carntha, coigeartaithe d'aon fhoráil laige.

## **An Coimisiún Athchóirithe Dí**

### **Nótaí ar na ráitis airgeadais (ar lean) Bliain airgeadais dár gcríoch 31 Nollaig 2018**

#### **(f) Dímheas ctd**

Tugtar dímheas ar fheabhsuithe gach áitreabh léasaithe, trealamh oifige agus suitigh is feistis ag rátaí measta chun costas lúide luach iarmhartach gach sócmhainne a dhíscríobh ar bhonn líne díriú thar a saolré úsáideach measta den sócmhainn sin mar a leanas:

Feabhsuithe ar Áitribh Léasaithe - Thar Tréimhse Léasaithe an  
Trealaimh Oifige - 20% líne díreach  
Suitigh is feistis - 10% líne díreach

Léiríonn luach iarmhartach an méid measta a bheadh faighte faoi láthair ó dhiúscairt sócmhainne, i ndiaidh costais measta a bhaint as ó dhiúscairt, dá mbeadh an sócmhainn cheana féin ar aois agus coinníoll a mheastar go bhfuil sí ag deireadh a saoil úsáideach.

Má bhíonn fianaise oibiachtúil ar lagú luacha sócmhainne, aithnítear cailteanas lagaithe i Ráiteas loncaim agus Caiteachais agus Cúlchistí loncaim Coinneáilte sa bhliain.

Ní raibh aon lagú in 2018.

#### **(g) Infhála**

Aithnítear infhála ag a luach cóir, lúide foráil i gcomhair fiachais amhrasacha.

Is foráil ar leith é foráil d'fhiachais amhrasacha, agus bunaítear é nuair a bhíonn fianaise oibiachtúil nach mbeidh an Coimisiún in ann gach méideanna dlite dó a bhailiú. Aithnítear gach idirbhirt i bhforáil fiachais amhrasacha sa Ráiteas loncaim agus Caiteachais agus Cúlchistí loncaim Coinneáilte.

#### **(h) Léasaithe Oibriúcháin**

Aithnítear caiteachas cíosa faoi léasaithe oibriúcháin sa Ráiteas loncaim agus Caiteachais agus Cúlchistí loncaim Coinneáilte thar saolré an léasaithe. Aithnítear caiteachas ar bhonn líne díriú thar tréimhse léasaithe, seachas nuair a bhíonn arduithe cíosa nasctha leis an ráta ionchais boilscithe, agus sa chás sin aithnítear na arduithe sin nuair a ghearrtar iad. Aithnítear aon dreasachtaí thar saolré an léasaithe.

## An Coimisiún Athchóirithe Dlí

### Nótaí ar na ráitis airgeadais (ar lean) Bliain airgeadais dár gcríoch 31 Nollaig 2018

(i) **Sochair na bhFostaithe**

Sochair Gearrtréimhseacha

Aithnítear sochair gearrtréimhseacha amhail pá saoire mar chaiteachas sa bhliain, agus cuirtear sochair carntha ag deireadh na bliana i bhfigiúir Iníoctha sa Ráiteas Staid Airgeadais

Sochair ar scor

Bhunaigh an Coimisiúin a scéimeanna sochair pinsin féin faoi réir Codanna 11 agus 12 Achta an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 2975 agus scéimeanna céile agus páistí ranníocacha gaolmhara faoi shocrúcháin riaracháin. Tugtar maoiniú bliantúil do na scéimeanna ar bhonn íoctar mar a úsáidtear ó airgid soláthraithe ag an Vóta d'Oifig an Ard-Aighne agus ó ranníocaíochtaí asbhainte ó thuarastail foirne agus na mball. Oibríonn an Coimisiún freisin an Scéim Pinsin do Sheirbhísí Poiblí Singil ("Scéim Singil"), arbh é sin scéim sochair sainithe do státseirbhísigh inphinsin ceaptha air nó tar éis an 1 Eanáir 2013. Íoctar ranníocaíochtaí na mball Scéime Singil chuig an Roinn Caiteachais Poiblí agus Athchóirithe (DPER) trí Oifig an Ard-Aighne.

Léiríonn costais sochair pinsin a fhaigheann fostaithe, agus taispeántar iad ranníocaíochtaí glanphinsin na foirne a bhíonn curtha ar ais chuig oifig an Ard-Aighne. Aithnítear méid a bhaineann le gearradh pinsin mar ioncam chomh fada agus atá sé in-aisghabhála, agus frítháirimh ag deontais faighte sa bhliain chun íocaíochtaí pinsin a scaoileadh.

Léirítear gnóthaigh nó caillteanais iarbhír ar dhliteanais scéime sa Ráiteas Ioncaim Cuimgithigh, agus aithnítear coigeartú gaolmhar sa mhéid in-aisghabhála ó Oifig an Ard-Aighne.

Léiríonn na ráitis airgeadais, ag luach cóir, na sócmhainní agus dliteanais a eascraíonn ó oibleagáidí pinsin an Choimisiúin agus aon mhaoiniú gaolmhar, agus athníonn sé costais forála na sochar pinsin i dtréimhsí cuntasáíochta ina fhaigheann fostaithe iad. Glactar tomhais de dhliteanais na scéime sochair ar bhonn achtúireach ag úsáid modh chárta an aonaid réamh-mheasta.

## An Coimisiún Athchóirithe Dlí

### Nótaí ar na ráitis airgeadais (ar lean) Bliain airgeadais dár gcríoch 31 Nollaig 2018

#### (j) Breithiúnais Cuntasaíochta Criticiúla agus Meastacháin

Chun ullmhúchán a dhéanamh ar na ráitis airgeadais, is gá don bhainistíocht breithiúnais a dhéanamh, mar aon le meastacháin agus toimhdí a imríonn tionchar ar na méideanna tuairiscithe i gcomhair sócmhainní agus dlíteanais ag dáta an chláir comhardaithe agus na méideanna tuairiscithe d'ioncain agus caiteachais le linn na bliana. D'aineoinn sin, ciallaíonn nádúr meastacháin gur féidir go mbeidh torthaí iarbhir difriúil ó na meastacháin sin. Bhí an éifeacht ba shuntasá ag na breithiúnais a leanas ar mhéideanna aitheanta sna ráitis airgeadais.

#### Dímheas agus Luach Iarmhartach

Thug an Coimisiún athbhreithniú ar shaolta sócmhainne agus luachanna iarmhartacha bainteach le gach aicme sócmhainne daingean agus, go háirithe, saol eacnamaíoch úsáideach agus luachanna iarmhartacha le Feabhsuithe ar Áitribh Léasaithe, Suitigh/Feistis agus trealamh, agus ghlac sé conclúid go bhfuil saolta sócmhainní agus luachanna iarmhartacha cuí.

#### Oibleagáidí sochair ar scor

Tugtar nuashonrú do na toimhdí taobh thiar de na luachála achtúireacha a n-aithnítear a méideanna i ráitis airgeadais (lena n-áirítear rátaí lascaine, ráta ardaithe i leibhéil cúitimh sa todhchaí, rátaí mortlaíochta agus rátaí treochta chostas chúram sláinte) nuashonraithe go bliantúil bunaithe ar na coinníollacha eacnamaíocha reatha, agus d'aon athruithe ábhartha do théarmaí agus coinníollacha an phinsin agus plean iar-scortha.

Is féidir le tionchar teacht ar na toimhdí ag

- (i) An ráta lascaine, athruithe sa ráta fáltais ar bhannaí corparáideacha ard-cháilíochta
- (ii) leibhéil cúitimh sa todhchaí, coinníollacha an mhargaidh saothair sa todhchaí
- (iii) Rátaí treochta chostais chúram sláinte, rátaí boilscthe chostas liachta sna réigiúin ábhartha.

#### 2. Deontas an Oireachtais

Vótáil Deontas an Oireachtais don Choimisiún ó Oifig an Ard-Aighne (Vóta 3 Focheann A4) mar a léirítear sna ráitis airgeadais, ag comhdhéanamh:

|  | 2018      | 2017      |
|--|-----------|-----------|
|  | €         | €         |
|  | 2,008,675 | 2,190,289 |

#### 3. Airgead agus Coibhéisí Airgid

|                      | 2018   | 2017    |
|----------------------|--------|---------|
|                      | €      | €       |
| Cuntais Reatha Bainc | 99,325 | 105,134 |
| Mionairgead          | 104    | 296     |
|                      | <hr/>  | <hr/>   |
|                      | 99,429 | 105,430 |
|                      | <hr/>  | <hr/>   |

**An Coimisiún Athchóirithe Dlí**

**Nótaí ar na ráitis airgeadais (ar lean) Bliain  
airgeadais dár gcríoch 31 Nollaig 2018**

**4. Cuntas Caipitil**

Léiríonn an iarmhéid ar an gCuntas Caipitil luach gan amúchadh na gcistí úsáidte chun sócmhainní sheasta a fháil

|   | <b>2018</b>    | <b>2017</b>    |
|---|----------------|----------------|
|   | <b>€</b>       | <b>€</b>       |
| Iarmhéid Tosaigh  | 483,544        | 182,900        |
| Cuir leis: Méid curtha leis chun sócmhainní sheasta a cheannach | 52,965         | 413,266        |
| Lúide: dímhneas ar shócmhainní inbhraite                        | 88,615         | 79,867         |
| Lúide: Diúscairt sócmhainní sheasta - Costas                    |                | 412,448        |
| Cuir leis: Dímhneas Carntha ar Dhiúscairt                       |                | 379,693        |
| Iarmhéid Deiridh  | <u>447,894</u> | <u>483,544</u> |

## An Coimisiún Athchóirithe Dlí

### Nótaí ar na ráitis airgeadais (ar lean) Bliain airgeadais dár gcríoch 31 Nollaig 2018

#### 5. Costais Foirne

Ba iad líon meánach na bhfostaithe agus costas párolla comhiomlán gearrtha le linn na bliana airgeadais:

|                             | 2018      | 2017      |
|-----------------------------|-----------|-----------|
| Líon meánach na bhfostaithe | 18        | 18        |
|                             | €         | €         |
| Pánna agus tuarastail       | 1,093,740 | 1,043,161 |
|                             | =====     | =====     |

Áirítear leis na figiúirí thuas Uachtaráin agus Pá Tuarastail Choimisiúin Lán-Aimseartha a leanas:

| Ainm an Choimisinéara   | 2018  |                |                      | 2017  |                |                          |
|---|---|----------------|----------------------|---|----------------|--------------------------|
|   | Líon na<br>gCruinni<br>the<br>Freastala<br>ithe | Táillí<br>€    | Caiteacha<br>is<br>€ | Líon na<br>gCruinni<br>the<br>Freastala<br>ithe | Táillí<br>€    | Caiteachais<br>€         |
| <b>Uachtarán</b><br>An Breitheamh Onórach<br>Mary Laffoy<br>(ceaptha 9/10/2018) | 3   | 11,196         | -                    | -   | -              | -                        |
| <b>Uachtarán Ar Scor</b><br>An Breitheamh Onórach<br>John Quirke                | 4   | 36,750         | -                    | 10  | 48,750         | 340                      |
| <b>Lán-Aimseartha<br/>Coimisinéir</b><br>Mr Raymond Byrne                       | 10  | 144,227        | 17                   | 10  | 140,314        | 231                      |
| <b>Páirt-Aimseartha<br/>Coimisinéirí</b><br>Mr Tom O'Malley                     | 8   | -              | 15,233               | 9   | -              | 56                       |
| An tOllamh Donncha<br>O'Connell   | 9   | -              | 2,746                | 9   | -              | 9,920<br>(2014/15/16/17) |
| An Breitheamh<br>Onórach Carmel<br>Stewart                                      | 10  | -              | -                    | 9   | -              | -                        |
| <b>Iomlán</b>   | <b>44</b>                                       | <b>192,173</b> | <b>17,996</b>        | <b>57</b>                                       | <b>189,064</b> | <b>10,547</b>            |



## An Coimisiún Athchóirithe Dí

### Nótaí ar na ráitis airgeadais (ar lean) Bliain airgeadais dár gcríoch 31 Nollaig 2018

#### **Breacadh Síos ar Shochar Gearrtréimhseacha na bhFostaithe**

Léiríonn an tábla thíos pá na bhfostaithe sa bhreis ar €60,000

| €                 | 2018 | 2017 |
|-------------------|------|------|
| 60,000 - 69,999   | 2    | 1    |
| 70,000 - 79,999   | 0    | 0    |
| 80,000 - 89,999   | 0    | 0    |
| 90,000 - 99,999   | 2    | 2    |
| 100,000 - 109,999 | 0    | 0    |
| 110,000 - 119,999 | 0    | 0    |
| 120,000 - 129,999 | 0    | 0    |
| 130,000 - 139,999 | 0    | 0    |
| 140,000 - 149,999 | 1    | 1    |

#### **Sochair na bhFostaithe Comhiomlán**

|                                     | 2018             | 2017             |
|-------------------------------------|------------------|------------------|
|                                     | €                | €                |
| Sochair Gearrtréimhseacha na Foirne | 1,093,740        | 1,043,161        |
| Sochair Foirceannta                 | 0                | 0                |
| Costais Sochair ar Scor             | 57,364           | 59,000           |
| Ranníocaíocht an Fhostóra do        | 0                | 0                |
| Leas Sóisialta                      | 0                | 0                |
| <b>Iomlán</b>                       | <b>1,151,104</b> | <b>1,102,161</b> |

Ba é líon iomlán na mball foirne fostaithe (WTE) ag deireadh na bliana ná

18 (2017 :18) Ní raibh aon ragobair nó liúntais d'aon bhall foirne an

Choimisiúin in 2018. Ní raibh íocaíochtaí foircinn in 2018.

#### **Príomh-phearsanra Bainistíochta**

Ba é íocaíocht dóibh sin le tionchar/cinnteoireacht suntasach ná €442,785. Áirítear leis sin an tUachtarán, an Coimisinéir Lán-Aimseartha, Stiúrthóir Taighde, Bainisteoir Rochtana ar Reachtaíocht agus Ceannaire Riaracháin.

Bhí €41,124 asbhainte ón fhoireann trí mheán tobhaigh pinsin agus íochta le hOifig an Ard-Aighne (€38,340 in 2017)

## An Coimisiún Athchóirithe Dí

### Nótaí ar na ráitis airgeadais (ar lean) Bliain airgeadais dár gcríoch 31 Nollaig 2018

#### 6. Léasú Oibriúcháin

I Lúnasa 2017, shínigh an Coimisiún léasú ocht mbliana chun an 5ú Urlár Teach Cloiche, Sráid Haiste Uachtarach, Baile Átha Cliath 2 a áitiú.

Fuair an Coimisiún tréimhse léasaithe 5 mhí gan chíos. Bhí an costas seo scaipthe thar saolré an léasaithe ocht mbliana i gcomhréir le FRS 102.

Bhí an 4ú CBL Sceidealaithe ar €206,029 íoctha in 2017 ar an léasú. Bhí sé sin caipitlithe faoi Fheabhsúcháin Áitribh Léasaithe agus tá dímheas á dhéanamh thar tréimhse léasaithe ocht mbliana.

#### Tiomantais Léasaithe

Ag 31ú Nollaig 2018, bhí na fócaíochtaí léasaithe íosmhéid sa todhchaí a leanas ag an gCoimisiún faoi réir léasaithe neamh-inchealaithe ag oibriú léasaithe do gach ceann de na tréimhsí a leanas:

|                                       | 2018      | 2017      |
|---------------------------------------|-----------|-----------|
|                                       | €         | €         |
| Iníoctha laistigh bliana              | 260,750   | 260,750   |
| Iníoctha laistigh dhá go cúig bhliana | 1,525,000 | 1,043,000 |
| Iníoctha i ndiaidh cúig bhliana       | 762,500   | 782,250   |

**An Coimisiún Athchóirithe Dí**

**Nótaí ar na ráitis airgeadais (ar lean)  
Bliain airgeadais dár gcríoch 31 Nollag 2018**

**Costais sochair ar scor**

|   | <b>2018</b> | <b>2017</b> |
|---|-------------|-------------|
|   | €           | €           |
| <b>(a) Anailís ar chostais sochair ar scor iomlán gearrtha ar chaiteachas</b> |             |             |
| Costas na Seirbhíse Reatha  | 90,000      | 85,000      |
| Costas na Seirbhíse Chaite  | -           | -           |
| Ús sochair ar scor iomlán gearrtha ar chaiteachas                             | 65,000      | 60,000      |
| Ranníocaíochtaí fostaithe   | (2,636)     | (2,276)     |
|   | <hr/>       | <hr/>       |
|   | 152,364     | 142,724     |
|   | <hr/>       | <hr/>       |
| <b>(b) Gluaiseacht i nglansochar ar scor le linn na bliana airgeadais</b>     |             |             |
| Glandhliteanas sochair ar scor ag 1 Eanáir                                    | 3,345,000   | 3,240,000   |
| Costas na Seirbhíse reatha  | 90,000      | 85,000      |
| Costas na Seirbhíse Chaite  | -           | -           |
| Costas Úis  | 65,000      | 60,000      |
| Caillteanais/(gnóthaigh) achtúireacha   | 510,000     | 19,000      |
| Sochar ar scor íoctha sa bhliain  | (60,000)    | (59,000)    |
|   | <hr/>       | <hr/>       |
| Glandhliteanas sochair ar scor ag 31 Nollaig                                  | 3,950,000   | 3,345,000   |
|   | <hr/>       | <hr/>       |

**(c) Maoiniú iarchurtha do shochair ar scor**

Aithníonn an Coimisiún méideanna ón Stát i gcomhair dliteanais iarchurtha do shochar ar scor bunaithe ar líon na n-ócáidí caite. Áirítear leis na ócáidí sin tacaíocht reachtúil do scéimeanna Aoisiúntais agus an polasaí agus cleachta maidir le maoiniú do shochar ar scor lena n-áirítear ranníocaíochtaí ag fostaithe agus an próiseas meastacháin bliantúil. Cé nach bhfuil aon chomhaontú foirmiúil agus dá bhrí sin aon bharánta maidir leis na méideanna sonracha sin leis an Roinn Airgeadais, níl aon fhianaise ag an gCoimisiún nach leanfaidh an polasaí maoinithe sin ag cloí go forchéimnitheach leis an méid sin i gcomhréir le cleachta reatha.

Is mar a leanas an glanmaoiniú iarchurtha i gcomhair Sochair Ar Scor aitheanta sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais agus Cúlchistí Ioncaim Coinneálte:

|   | <b>2018</b> | <b>2017</b> |
|---|-------------|-------------|
|   | €           | €           |
| <b>Glanmaoiniú iarchurtha do Shochair Ar Scor sa bhliain</b>  |             |             |
| Maoiniú inaisghabháilte maidir le costais sochair ar scor na bliana reatha Deontas an stáir curtha leis chun íocadh le pinsinéirí | 155,000     | 145,000     |
|   | (60,000)    | (59,000)    |
|   | <hr/>       | <hr/>       |
|   | 95,000      | 86,000      |
|   | <hr/>       | <hr/>       |

Bhí an sócmhainn mhaoinithe iarchurtha do shochair ar scor ag 31 Nollaig 2018, ar iomlán €3,950,000 (2017: € 3,345,000)

## An Coimisiún Athchóirithe Dlí

### Nótaí ar na ráitis airgeadais (ar lean) Bliain airgeadais dár gcríoch 31 Nollaig 2018

| (d) Stair na n-oibleagáidí sochair                             | 2018      | 2017      | 2016      | 2015      |
|--|-----------|-----------|-----------|-----------|
|  | €         | €         | €         | €         |
| Scéimeanna sochair sonraithe                                   | 3,950,000 | 3,345,000 | 3,240,000 | 2,800,300 |
| (Gnóthaigh)/caillteanais eispéiris ar scéim Méid<br>Dlíteanais | 510,000   | 24,000    | 356,000   | 1,199,000 |
| Céatadán an luacha reatha le Dlíteanais na Scéime              | 13%       | 7%        | 11%       | 43%       |

Tá (gnóthaigh) agus cailteanais carnacha iarbhrí aitheanta i Ráiteas Ioncaim Cuimsithigh, ar iomlán, €1,082,900 ag 31 Nollaig 2018 (2017: € 572,900)

#### (e) Cur Síos Ginearálta ar an Scéim

Bhunaigh an Coimisiún a scéimeanna sochair pinsin féin faoi réir codanna 11 agus 12 Achta an Choimisiúin Athchóirithe Dlí 2975 agus scéimeanna céile agus páistí ranníocacha gaolmhara faoi shocrúcháin riaracháin. Tugtar maoiniú bliantúil do na scéimeanna ar bhonn íoctar mar a úsáidtear ó airgid soláthraithe ag an Vóta d'Oifig an Ard-Aighne agus ó ranníocaíochtaí asbhainte ó thuarastail foirne agus na mball. Oibríonn an Coimisiún freisin an Scéim Pinsin do Sheirbhísí Poiblí Singil ("Scéim Singil"), arbh é sin scéim sochair sainithe do státseirbhísigh inphinsin ceaptha air nó tar éis an 1 Eanáir 2013. Íoctar ranníocaíochtaí na mball Scéime Singil chuig an Roinn Caiteachais Poiblí agus Athchóirithe (DPER) trí Oifig an Ard-Aighne.

Bhí an luacháil a úsáidtear i gcomhair Nochtuithe FRS 102 bunaithe ar luacháil achtúireach iomlán ag gach dáta déanta ag achtúire cáilithe neamhspleách chun cuntas a ghlacadh de riachtanais FRS 102 chun measúnú a dhéanamh ar dhlíteanais na scéime ag 31 Nollaig 2018.

| Toimhdí                                 | 2018  | 2017  |
|---|-------|-------|
| Ráta ardaithe ionchasach ar thuarastail | 2.5%  | 2.5%  |
| Ráta ardaithe pinsin in íocaíocht       | 2.5%  | 2.5%  |
| Ráta Lascaine                           | 1.85% | 1.85% |
| Boilsciú                                | 1.75% | 1.75% |

Ceadaíonn na rátaí mortlaíochta glactha i gcomhair feabhsuithe in ionchais saoil thar am, ionas go mbraithfidh ionchas saoil ag aois scortha ar an mbliain ina shroicheann ball an aois scortha (aois 65). Léiríonn an tábla a leanas ionchas saoil do bhaill a shroicheann aois 65 in 2018 agus 2017.

| Bliain a shroich siad aois 65 | 2018 | 2017 |
|-------------------------------|------|------|
| Ionchas saoil - fir           | 22   | 24   |
| Ionchas saoil - mná           | 24   | 26   |

An Coimisiún Athchóirithe Dí

Nótaí ar na ráitis airgeadais (ar lean) Bliain  
airgeadais dár gcríoch 31 Nollaig 2018

8 Sócmhainní inbhraite

|   | Áitribh<br>Léasaith<br>e<br>Feabhsuithe<br>€ | Trealam<br>h Oifige<br>€ | Suitigh agus<br>Feistis<br>€ | iomlán<br>€      |
|---|--|--------------------------|------------------------------|------------------|
| <b>Costas</b>                                 |  |                          |                              |                  |
| Ag 1 Eanáir 2018                              | 330,829                                      | 1,082,477                | 597,887                      | 2,011,193        |
| Suimithe                                      | -  | 31,810                   | 21,155                       | 52,965           |
| Diúscartha                                    | -  | -                        | -                            | -                |
| <b>Ag 31 Nollag 2018</b>                      | <b>-330,829</b>                              | <b>1,114,287</b>         | <b>-619,042</b>              | <b>2,064,158</b> |
| <b>Dímheas</b>                                |  |                          |                              |                  |
| Ag 1 Eanáir 2018                              | 12,485                                       | 935,447                  | 579,717                      | 1,527,649        |
| Costas don bhliain airgeadais                 | 41,354                                       | 44,530                   | 2,731                        | 88,615           |
| <b>Ag 31 Nollag 2018</b>                      | <b>-53,839</b>                               | <b>-979,977</b>          | <b>-582,448</b>              | <b>1,616,264</b> |
| <b>Suim ghlanluacha<br/>Ag 31 Nollag 2018</b> | <b>-276,990</b>                              | <b>-134,310</b>          | <b>-36,594</b>               | <b>-447,894</b>  |
| Ag 31 Nollag 2017                             | -318,344                                     | -147,030                 | -18,170                      | -483,544         |

9. Infhála

|                  | 2018<br>€      | 2017<br>€     |
|------------------|----------------|---------------|
| Infhála Eile     | 5,652          | 7,74          |
| Réamhíocaíochtaí | 4<br>172,137   | 63,594        |
|                  | <u>177,789</u> | <u>71,338</u> |

10. Iníoctha

|  | 2018<br>€    | 2017<br>€    |
|--|--------------|--------------|
| Créidiúnaithe Trádála  |              | 708          |
| Créidiúnaithe eile   | 1,360        |              |
| Cáin agus árachas<br>sóisialach: PAYE agus<br>leas sóisialta | 8<br>38,122  | 2,18         |
|  | 7            | 12,64        |
| VAT  | 10,312       | 5,574        |
| PSWT   | <u>5,300</u> | <u>1,825</u> |
| Forchúiteamh Pinsin  |              | 16,017       |
| Fabhruithe   | 72,137       | 86,255       |
| Fabhrú tréimhse léasaithe saor ó<br>chíos < 1 bli            | 12,926       | 12,926       |

---

|         |         |
|---------|---------|
| 140,157 | 138,140 |
|---------|---------|

---

## An Coimisiún Athchóirithe Dí

### Nótaí ar na ráitis airgeadais (ar lean) Bliain airgeadais dár gcríoch 31 Nollaig 2018

#### 11. Créidiúnaithe: méideanna le bheith dlite i níos mó ná bliain

|   | 2018   | 2017   |
|---|--------|--------|
|   | €      | €      |
| Fabhrú tréimhse léasaithe saor ó chíos > 1 bliain | 77,555 | 90,481 |

#### 12. Tiomantais Caipitil

Ní raibh aon tiomantais caipitil ag an gCoimisiún ag 31 Nollaig 2018

#### 13. Nochtuithe páirtithe bainteacha

Is iad a bhfuil go leor tionchair/cumhacht cinnteoireachta acu sa Choimisiún ná an tUachtarán, na Coimisinéirí agus baill an choiste margaíochta. Ar iomlán, bhí an cúiteamh iomlán íochta do phearsanra le go leor tionchair/cumhacht cinnteoireachta €442,785 in 2018 (2017: € 430,500)

I gcomhair breacadh síos den íocaíocht agus sochair íochta le príomh-phearsanra bainistíochta, féach Nóta 5.

Glacann an Coimisiún nósanna imeachta i gcomhréir leis na treoirlínte eisithe ag an Roinn Caiteachais Poiblí agus Athchóirithe a chlúdaíonn suimneanna pearsanta Bhaill an Choimisiúin. I gcúrsa normálta gnó, is féidir leis an gCoimisiún faomhadh a thabhairt do dheontais nó comhaontuithe conraitheacha a shíniú le eintitis ina bhfuil Baill an Choimisiúin fostaithe nó leas eile acu iontu.

Ghlac an Coimisiún nósanna imeachta i gcomhréir le Cód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí an Stáit (2016) maidir le nochtadh suimeanna ag Baill an Choimisiúin agus bhí comhlíonadh ann do na nósanna imeachta sin sa bhliain. Ní raibh aon idirbhirt sa bhliain maidir le gníomhaíochtaí an Choimisiúin ina raibh aon suim leasmhara na mball.

**14. Faomhadh ar ráitis airgeadais**

Thug an Coimisiún faomhadh do na ráitis airgeadais ag a chruinniú ar an 10ú Aibreán 2019.